

The Diak logo is located in the top right corner of the page. It consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font, with a small white cross symbol integrated into the letter 'k'.

Diak

Mira Ojala
Petra Kataja
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan
ammattikorkeakoulututkinto
Sairaanhoitaja (AMK)
Opinnäytetyö, 2020

SAIRAANHOITAJA APTEEKIN TERVEYSPISTEESSÄ

TIIVISTELMÄ

Mira Ojala
Petra Kataja
Sairaanhoitaja Apteekin Terveyspisteessä
45 sivua, 7 liitesivua
Syksy 2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sairaanhoitaja (AMK)

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, minkälaista osaamista sairaanhoitajat tarvitsevat työssään Apteekin Terveyspisteessä. Tavoitteena oli kuvata sairaanhoitajan monipuolista työnkuvaa Apteekin Terveyspisteessä.

Opinnäytetyön toteutimme laadullisena tutkimuksena Webropol-verkkokyselyn avulla. Laatimaamme kyselylomakkeeseen vastasi kymmenen eri Terveyspisteen sairaanhoitajaa. Nämä vastaukset toimivat tutkimusaineistona. Aineiston analyysimenetelmänä käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Apteekin Terveyspisteissä työskentelevät sairaanhoitajat kuvasivat työn hyvin monipuoliseksi, vastuulliseksi sekä itsenäiseksi. Sairaanhoitajalla tulee olla valmiudet ja osaaminen itsenäiseen päätöksentekoon. Sairaanhoitajat kertoivat työn sisältävän vastaanottotoiminnan lisäksi muun muassa palveluiden markkinointia sekä hallinnollisia tehtäviä. Myös apteekin teknisen henkilöstön tehtävät kuuluivat useiden sairaanhoitajien työnkuvaan.

Sairaanhoitajan osaaminen sekä asiantuntijuus Apteekin Terveyspisteessä nähtiin hyvänä lisähyötynä apteekin farmaseuttiselle henkilöstölle. Päinvastoin myös farmaseuttien osaaminen ja asiantuntijuus lääkehoidosta mahdollistaa konsultointimahdollisuuden, jolloin sairaanhoitaja pystyy konsultoimaan farmaseuttia.

Asiasanat: Ammatillinen osaaminen, Apteekin Terveyspiste, Apteekki, Hoitotyö, Sairaanhoitaja, Sairaanhoitajan osaamisvaatimukset

ABSTRACT

Mira Ojala

Petra Kataja

A nurse at a Pharmacy Health Point

45 p., 7 appendices

Autumn 2020

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Health Care

Registered Nurse

The purpose of this bachelor's thesis was to find out what kind of skills nurses need in their work at Pharmacy Health Point. The aim was to describe the nurse's versatile work at Pharmacy Health Point.

The thesis was implemented as a qualitative research using the Webropol - online survey. The research material consisted of the responses of ten nurses to the questionnaire created for this thesis. As a data analysis method was used a three-step data-driven content analysis.

The main results of the survey were that the nurse's work profile at Pharmacy Health Point was described as very versatile, responsible and independent. Nurses working at Pharmacy Health Point therefore must have skills and competence to make decisions independently. In addition to the reception activities, the work was said to include much more than just reception activities. A nurse must also have marketing skills and knowledge of the bureaucratic requirements of the business. Duties of pharmacy's technical staff were also part of the job description of several nurses attending this survey.

To conclude, nurse's know-how and expertise at Pharmacy Health Point was stated as a good extra benefit for the pharmaceutical staff off the pharmacy. Vice versa, the know-how and expertise of pharmacists in pharmacotherapy is an extra benefit for registered nurse, enabling the beneficial and necessary consulting between the parties.

Keywords: Professional competence, Pharmacy Health Point, pharmacy, nursing, nurse, competence requirements and contents for general nurse

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 SAIRAAHOITAJA APTEEKIN TERVEYSPISTEESSÄ.....	5
2.1 Apteekin Terveyspiste.....	5
2.2 Sairaanhoitajan työtä ohjaavat lait, säädökset ja suositukset	7
2.3 Sairaanhoitajan osaamisvaatimukset.....	9
2.4 Apteekin Terveyspisteessä vaadittava sairaanhoitajan osaaminen	10
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	21
3.1 Laadullinen tutkimus	21
3.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	22
3.4 Tutkimusaineiston analysointi	24
4 TULOKSET	26
4.1 Terveyspisteessä vaadittava osaaminen	26
4.2 Sairaanhoitaja ammattikuntansa ainoana edustajana.....	30
4.3 Sairaanhoitajan ammatillinen kehittyminen Apteekin Terveyspisteessä	32
5 POHDINTA	33
5.1 Keskeiset tutkimustulokset ja johtopäätökset.....	33
5.2 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi	35
5.3 Oma ammatillinen kasvu.....	37
LÄHTEET.....	39
LIITE 1 KYSELYLOMAKE	46
LIITE 2 SAIRAAHOITAJAN OSAAMISVAATIMUKSET	47
LIITE 3 TAULUKOT	48
LIITE 4 SAATEKIRJE	52

1 JOHDANTO

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen (SOTE-uudistus) yhteydessä sosiaali- ja terveystalalle tarvitaan vaihtoehtoisia tapoja tuottaa terveyspalveluja. Työntekijäryhmänä sairaanhoitajat ovat keskeisessä asemassa tässä muutoksessa. Terveyspalveluiden tarjonta laajenee sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä muun muassa sähköisiin, liikkuviin ja kotiin annettaviin palveluihin. Asiakaskeskeiset palvelut, valinnanvapaus ja omahoidon merkitys kasvavat. Palveluntuotantoa ja totuttua työnjakoa tulee kehittää ja muuttaa. (Kotila, Axelin, Fagerström, Flinkman, Heikkinen, Jokiniemi, Korhonen, Meretoja & Suutarla i.a.)

Sote-uudistuksesta ja väestön keskittymisestä johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon eri yksiköt yhdistävät toimintojaan sekä keskittävät palvelut tiheästi asutuille alueille. Tällöin syrjäseudut jäävät ilman sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Suomessa on kattava apteekkiverkosto, joten apteekit pysyvät seuduilla, joista muut palvelut ovat kadonneet. (Hoiva & Terveys, 2015; Lankila, Kotavaara, Antikainen, Hakkarainen & Rusanen, 2016, s. 10–17.)

Apteekin Terveyspiste tuo sairaanhoitajan palvelut apteekin yhteyteen. Terveyspisteen alkuperäinen tavoite on täydentää terveydenhuollon palveluja, purkaa terveydenhuollon jonoja sekä tukea asiakasta omahoidon toteuttamisessa (Reinikainen, 2015, s. 6). Terveyspisteen alkuperäisenä ajatuksena on ollut terveydenhoitopalveluiden tuominen lähelle asiakasta ja tehdä asiainnista helppoa (Sormunen, 2014).

Kirjallisuutta ja tutkimuksia Apteekin Terveyspisteistä löytyi hyvin vähän, eikä aiheesta ole tehty aiemmin sosiaali- ja terveystalalla opinnäytetöitä. Opinnäytetyön aihe on lähtöisin opinnäytetyön tekijöiden omasta mielenkiinnosta ja kiinnostuksesta työskennellä tulevaisuudessa Apteekin Terveyspisteessä sairaanhoitajana. Koska aiheesta löytyi hyvin vähän tietoa, päätimme opinnäytetyön avulla lisätä tietoa Terveyspisteessä työskentelevän sairaanhoitajan työstä ja toimenkuvasta.

Opinnäytetyön toteutimme laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineiston keruumenetelmänä toimi kyselylomake, (Liite 1) joka oli luotu Webropol-kysely- ja raportointityökalua käyttäen. Kyselyn kohderyhmänä olivat Apteekin Terveyspisteiden sairaanhoitajat. Tutkimusaineiston analyysimenetelmäksi valitsimme aineistolähtöisen sisällönanalyysin.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, minkälaista osaamista sairaanhoitajat tarvitsevat työssään Apteekin Terveyspisteessä. Tavoitteena oli kuvata sairaanhoitajan monipuolista työnkuvaa Apteekin Terveyspisteessä.

2 SAIRAANHOITAJA APTEEKIN TERVEYSPISTEESSÄ

2.1 Apteekin Terveyspiste

Apteekki on osa suomalaista terveydenhuoltoa. Apteekkien tehtävänä on turvata lääkkeiden hyvä saatavuus kaikissa olosuhteissa, sekä tarjota ammatillisesti toimiva lääkkeiden jakelujärjestelmä. (Suomen Apteekkariliitto. Apteekki & Sote, i.a., s. 6.)

Apteekkitoiminta on edelleenkin Suomessa tarkkaan säädeltyä. Apteekin voi perustaa ainoastaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean myöntämällä apteekkiluvalla, jonka saamiseksi vaaditaan laillistetun proviisorin tutkinto. (Fimea, 2018a.) Fimea eli Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus valvoo apteekkien toimintaa, turvallisuutta sekä markkinointia (Fimea, 2018b).

Julkisen terveydenhuollon harventuessa apteekin yhteydessä sijaitseva Apteekin Terveyspiste pystyy tarjoamaan asiakkaille matalan kynnyksen sairaanhoitopalveluja yhteistyössä kunnan kanssa. Sairaanhoitajan palvelut koostuvat pääosin pienimuotoisista toimenpiteistä, kuten rokotuksista, ompeleiden

poistosta, korvien huuhtelusta, punkin poistosta ja erilaisista mittauksista. Apteekin Terveyspisteen tarkoituksena on tuoda pienimuotoiset terveydenhoitopalvelut lähelle ihmistä, mikä nopeuttaa hoitoon pääsyä ja säästää matkakuuluissa. (Suomen Apteekkariliitto. Apteekki, i.a., s. 8.)

Kunta on tällä hetkellä velvollinen huolehtimaan perusterveydenhuollon palveluista. Apteekin Terveyspiste pystyy helposti ja nopeasti tarjoamaan kuntalaisille vaihtoehdon sairaanhoitajan vastaanotolle pääsystä. Kyse on nimenomaan vaihtoehdosta, sillä Terveyspisteen palvelut ovat maksullisia. Apteekin Terveyspisteen toiminta tukee julkista terveydenhuoltoa ja helpottaa kuntien terveysasemien työkuormaa, esimerkiksi influenssakautena rokotuksia antamalla. Palveluiden maksullisuudesta huolimatta, joustavammat aukioloajat, palvelun nopeus ja Terveyspisteen sijainti ovat usein perusteluna sille, miksi asiakas käyttää Apteekin terveysterveyspisteen palveluja. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Apteekin Terveyspisteen perustaminen edellyttää apteekkarilta osakeyhtiön perustamista apteekin yhteyteen (Ritala & Hirvonen, 2016, s. 2). Palvelun on oltava lääketieteellisesti pätevää ja siinä on huomioitava potilasturvallisuus. Yksityisenä terveysterveyspalvelun tuottajana Apteekin Terveyspisteen toimintaa säätelee laki yksityisestä terveydenhuollosta (L 152/1990). Toimintaa säätelee myös laki potilaan asemasta ja oikeuksista (L 785/1992), terveydensuojelulaki (L 763/1994), potilasvahinkolaki (L 585/1986) ja tartuntatautilaki (L 1227/2016). (Turpeinen & Virtanen, 2017, s. 40.)

Toimivaltaiselta aluehallintovirastolta haetaan lupa Apteekin Terveyspisteen toiminnalle ja terveydenhuollon palvelujen antamiselle. Terveyspisteen perustaminen edellyttää, että Terveyspisteellä on vastuunalainen lääkäri sekä terveydenhuollon palvelujen tuottamiseen hyväksyttävät tilat ja siihen soveltuvat välineet. Terveyspisteessä pitää olla myös sairaanhoitaja, jolla on Valviran myöntämä oikeus toimia laillistettuna terveydenhuollon ammattihenkilönä. (Turpeinen & Virtanen, 2017, s. 44–45.)

Terveyspisteessä tarjottavat sairaanhoitajan palvelut ovat pienimuotoisia sairaanhoidollisia toimenpiteitä, esimerkiksi rokottamista, ompeleiden poistoa

sekä korvien huuhtelua. Terveyspisteessä toteutetaan myös erilaisia mittauksia, esimerkiksi kolesterolia, verensokeriä, verenpaine, hemoglobiini ja luuntiheys (Suomen Apteekkariliitto. Apteekki & Sote, i.a., s. 16).

Sairaanhoitajan vastaanotolla voi keskustella ennalta sovitusta aiheesta tai asiakkaan kertomasta tarpeesta. Tällainen tarve on esimerkiksi sairastumiseen liittyvä oireilu. Hoitotoimenpiteet sairaanhoitaja tekee tutkimuksen ja hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Sairaanhoitaja voi ohjata asiakkaan jatkotoimenpiteisiin esimerkiksi omalle terveysasemalle lääkärin vastaanotolle. Sairaanhoitajan työhön kuuluu myös ohjausta ja neuvontaa. (Aikopa, 2017.)

2.2 Sairaanhoitajan työtä ohjaavat lait, säädökset ja suositukset

Sairaanhoitajan työn perustana, myös Apteekin Terveyspisteessä, on erikäisten ihmisten hoitaminen ja voimavarojen tukeminen eri elämänvaiheissa. Sairaanhoitaja toteuttaa hoitotyötä, joka on terveyttä edistävää ja ylläpitävää, sairauksien ehkäisyä, parantamista ja kuntouttamista. Sairaanhoitaja kehittää hoitotyötä ja tuo hoitotyön asiantuntemuksen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Sairaanhoitajan työ on laaja-alaista sekä monitahoista ja sen tehtävät vaihtelevat sen mukaan, missä ja milloin hoitotyötä toteutetaan. (Kotila ym. i.a.)

Sairaanhoitajan ammattia voi harjoittaa vain henkilö, joka on suorittanut sairaanhoitajan tutkinnon. Valvira, eli Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, myöntää sairaanhoitajalle oikeuden harjoittaa ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Valvira ylläpitää myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä valvontatehtävien hoitamiseksi. (Sairaanhoitajat. Sairaanhoitajan ammatinharjoittamisoikeus, i.a.) Valviran tehtävänä on valvoa terveydenhuollon ammattihenkilöitä sekä toimintayksiköiden toimintaa. Valvira valvoo valtakunnallisesti terveydenhuollon toimintaa, kun taas aluehallintovirastot valvovat toimintaa omilla alueillaan. (Valvira. Terveydenhuollon valvonta, s. 2019.)

Kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö sekä sosiaali- ja terveystoiminnat linjaukset ovat sairaanhoitajan ammatillisen toiminnan lähtökohdat. Sairaanhoitajan ja potilaan välinen hoitosuhde perustuu keskinäiseen luottamukseen ja avoimeen vuorovaikutukseen. Sairaanhoitajaa velvoittaa laissa (L 559/1994) säädetty salassapitovelvollisuus. (Lauri, 2007, s. 40.)

Sairaanhoitajan työtä ohjaavat erilaiset suositukset, lait ja asetukset. Nämä kaikki koskevat myös Apteekin Terveystieteissä toimivaa sairaanhoitajaa. Sairaanhoitajan ammatinharjoittamisoikeutta säätelee laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (L 559/1994) ja asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä. (A 564/1994.) Terveystieteiden ammattihenkilöistä säädetyn lain mukaan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattieettisten velvollisuuksien päämääränä on terveyden ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäisyminen sekä parantaminen ja kärsimysten lievittäminen. Laissa säädetään myös salassapitovelvollisuudesta, johon sisältyy potilaan tai perheen hoitoa koskevan tiedon salassapitovelvollisuus sekä potilasasiakirjojen laatimiseen ja säilytykseen sekä niihin sisältyvien tietojen salassapitovelvollisuus.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (L 785/1992) määrittelee potilaan oikeuden hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon ja siihen liittyvään kohteluun omalla äidinkielellään. Potilaalla on oikeus saada tietoa terveydentilastaan ja hoitovaihtoehdoistaan sekä saada tietää hoitoon pääsyn ajankohta. Potilaalla on oikeus päästä sairaalahoitoon kiireellisissä tapauksissa. Potilaalla on oikeus osallistua omaa hoitoa ja hoitotoimenpiteitä koskevaan päätöksentekoon. Potilas on myös oikeutettu tutkimuksiin ja saamaan hoitoa tai lääkinällistä hoitoa koskeva suunnitelma sairautensa hoitoon. Oikeutettua on myös kieltäytyä hoidosta. Kyseinen laki turvaa potilaan ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden.

Juridisten lähtökohtien lisäksi sairaanhoitajan tulee tunnistaa omat arvolähtökohdansa ja hoitotyön periaatteet sekä tiedostaa eettisfilosofiset lähtökohdansa. Näihin kuuluu sairaanhoitajan eettiset ohjeet, joiden tarkoituksena on tukea sairaanhoitajan eettistä päätöksentekoa. (Sairaanhoitajan eettiset ohjeet, i.a.)

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (L 559/1994) velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilöä ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja. Turvallisen ja asianmukaisen ammatinharjoittamisen toteutumiseksi, laki velvoittaa myös työnantajaa mahdollistamaan terveydenhuollon ammattihenkilön täydennyskoulutuksen ja ylläpitämään sekä kehittämään työntekijän tietoja ja taitoja. (Suikkala, Miettinen, Holopainen, Montin & Laaksonen, 2004, s. 12–15.)

2.3 Sairaanhoidajan osaamisvaatimukset

Vuonna 2015 julkaistiin Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen– Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke raportti, jossa on määritelty sairaanhoidajan ammattipätevyysdirektiivin mukainen ammatillinen osaaminen. Ammatillinen osaaminen muodostuu yhdeksästä osa-alueesta. Sairaanhoidajaliiton ja Metropolian-ammattikorkeakoulun Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hankkeen tarkoituksena oli määrittää EU:n mukaan sairaanhoidajan ammatillisen osaamisen vähimmäisvaatimukset yleissairanhoidossa. Osaamisvaatimuksien tarkoituksena on yhtenäistää valmistuvien sairaanhoidajien osaaminen sekä tasalaatuistaa koulutus. Tavoitteena on, että sairaanhoidajia kouluttavat ammattikorkeakoulut käyttävät osaamiskuvauksia opetussuunnitelmia laatiessaan. (Eriksson, Korhonen, Merasto & Moisio, 2015.)

Sairaanhoidajan toimintaympäristöön, ja sitä kautta sairaanhoidajan työnkuvaan sekä osaamisvaatimuksiin, vaikuttavat sosiaali- ja terveystalouden rakenteelliset muutokset. Potilaiden rooli itsensä hoidossa sekä terveyden edistämässä kasvaa telelääketieteen ja teknologian kehittymisen myötä. (Eriksson ym., 2015, s. 16.)

Osaamistavoitteita on päivitetty yleSHarvointi-hankkeessa. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.) Päivitetyt osaamistavoitteet on otettu huomioon vuoden 2020 sairaanhoidajien opetussuunnitelmissa. Päivityksessä tuli kokonaan uusia osaamisvaatimuksia, osa 2015 laadituista osaamisvaatimuksista pidettiin ennallaan ja osaan tuli muutoksia. Osaamisvaatimukset on jaoteltu 13 osa-alueen mukaan (Liite 2).

Sairaanhoitaja voi tehdä hoitotyötä laaja-alaisesti ja monitahoisesti, julkisessa tai yksityisessä terveydenhuollon organisaatiossa tai toimia yrittäjänä. Työpaikkana voi Apteekin Terveyspisteen lisäksi olla muun muassa hoitokoti, terveyskeskus tai sairaala. (Suikkala ym., 2004, s. 12–15.)

Sairaanhoitaja saa opintojensa aikana ammatilliseen osaamiseen liittyvät hyvät perustiedot ja -taidot. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (A 1129/2014) säättää tutkintoon johtavien opintojen tavoitteista. Asetuksen mukaan opintojen tavoitteena tulee olla, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella sairaanhoitajalla on laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä teoreettiset perusteet toimia oman alansa asiantuntijatehtävissä. Toimintaympäristöön, jossa sairaanhoitaja työskentelee, hän tarvitsee yleisosaamisen lisäksi erityisosaamista sekä hoitotyön hallintaa sen hetkisen toimintaympäristön edellyttämällä tavalla. Sosiaali- ja terveysalalla tulee myös koko ajan lisää uutta tutkimustietoa ja sen perusteella laadittuja uusia hoitotyön suosituksia. Muuttuvan tiedon hallinta edellyttää sairaanhoitajalta jatkuvaa ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä. (Suikkala ym., 2004, s. 12–15.)

2.4 Apteekin Terveyspisteessä vaadittava sairaanhoitajan osaaminen

Alla on avattuna sairaanhoitajien osaamisvaatimuksista ne, jotka kyselyn perusteella muodostuivat tärkeimmiksi Terveyspisteessä työskentelyn kannalta. Osaamisvaatimukset, jotka saivat ainoastaan yhden äänen, tai ei ääniä ollenkaan, on jätetty tämän teoriaosuuden ulkopuolelle.

Ammatillisuus ja eettisyys

Hoitotyöllä tarkoitetaan sitä, kun terveydenhuollon koulutuksen saanut ammattihenkilö käyttää ammatilliseen tietoonsa perustuvia auttamismenetelmiä potilaan tai asiakkaan terveyden edistämiseksi. Hoitaminen on inhimillistä, toisen ihmisen auttamista, joten siihen liittyy oleellisesti myös eettinen ulottuvuus.

Hoitotyötä ohjaavia eettisiä periaatteita ovat ihmisarvon kunnioitus, hyvän tekemisen ja pahan välttämisen periaate, oikeudenmukaisuuden periaate sekä perusteltavuuden periaate. (Leino-Kilpi, 2010, s. 23–30.)

Ihmisarvon kunnioittamiseen kuuluu jokaisen ihmisen ihmisarvon, niin potilaiden, omaisten kuin toisten ammattilaistenkin, kunnioittaminen. Siihen kuuluu myös hoidettavan oikeuksien ja koskemattomuuden kunnioittaminen sekä hyvinvoinnin edistäminen. Sairaanhoitajan pitää kaikissa toiminnoissaan pyrkiä edistämään ihmisen hyvää. Hänen pitää suojella ja antaa huolenpitoa hoidettavalle, sekä hänen tulee puolustaa hoidettavan oikeuksia ja ajaa asioita hoidettavan parhaaksi. (Leino-Kilpi, 2010, s. 23–30.)

Kaikkia ihmisiä on kohdeltava samanarvoisesti ja samojen periaatteiden mukaisesti. Eriarvostamista, esimerkiksi yksilön tai ryhmän ominaispiirteen tai terveyteen liittyvän ongelman perusteella, tulee välttää. Jokaisella ihmisellä on oikeus päästä hoitoon ja oikeus perusteltuun hoitoon. Hoitotyössä käytettävät menetelmät ja ratkaisut tulee olla perusteltuja ja luotettavia. Hoidettavalla on oikeus tietää hoitoaan koskevat perustelut. Hoitotyöntekijän velvollisuutena on pitää ammattitaitonsa ajan tasalla. (Leino-Kilpi, 2010, s. 23–30.)

Etiikka perustelee hyviä ja oikeita tapoja elää ja olla muiden ihmisten kanssa. Etiikka koostuu arvoista, ihanteista ja periaatteista, jotka ohjaavat ihmistä tekemään valintoja ja pohtimaan mikä on oikein ja mikä väärin. (Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen neuvottelukunta, 2001.) Sairaanhoitajan tulee sitoutua noudattamaan hyvää ammattietiikkaa työssään. Siihen sisältyy eettiset periaatteet, normit, arvot, hyveet ja säännöt. Ammattietiikkaa toteuttaessaan sairaanhoitaja pohtii, millainen toiminta ammatissa on hyväksyttävää ja suositeltavaa. (Hopia, Heinonen & Liimatainen, 2012, s. 12–13.)

Osaamisvaatimusten mukaisesti sairaanhoitajan tulee osata työskennellä hoitotyön arvojen, eettisten periaatteiden ja ohjeiden mukaisesti sekä osata arvioida niiden toteutumista päivittäisessä työskentelyssä. Sairaanhoitajan on työskenneltävä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti hoitotyön asiantuntijan roolissa ja vastattava työskentelynsä seurauksista. Sairaanhoitajan tu-

lee olla omaksunut sairaanhoitajan ammatti-identiteetin ja sitoutunut palveluammattin periaatteisiin. Sairaanhoitajan on kyettävä arvioimaan ja kehittämään osaamistaan. On myös kyettävä puuttumaan epäammattilliseen työskentelyyn. Tärkeää on tunnistaa oman jaksamisensa rajat ja saatavilla olevat tukimuodot. Sairaanhoitajan tulee noudattaa työturvallisuusohjeita ja ymmärtää urakehitysmahdollisuudet. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

Apteekin Terveyspiste toteuttaa sairaanhoitajavetoista vastaanottoa, jossa sairaanhoitaja toimii hoitotyön asiantuntijana. Tärkeää on, että sairaanhoitaja kykenee itsenäiseen työskentelyyn. Aikaisempi kokemus vastaanottotyöstä on eduksi Apteekin Terveyspisteen itsenäisessä työskentelyssä. Sairaanhoitajan asiantuntijuutta voidaan hyödyntää myös apteekin puolella, esimerkiksi haavanhoitotuotteiden tuntemuksen osalta. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Itsenäisesti työskentelevälle Apteekin Terveyspisteen sairaanhoitajalle täydennyskoulutukset ovat tärkeitä. Normaalisti täydennyskoulutuspäiviä on vuodessa kolmesta kymmeneen. Paikkakunnan julkisen terveydenhuollon kanssa voi sopia pääsystä heidän sisäisiin koulutuksiinsa, jotka tukevat Terveyspisteen palveluja. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Asiakslähtöisyys

Sairaanhoitajan tulee työssään toimia asiakslähtöisesti. Asiakslähtöisyyteen kuuluu asiakkaan sekä hänen perheensä kokonaistilanteen ja toimintaympäristön huomiointi (KYS, 2018). Asiakas on oman elämänsä asiantuntija ja on aktiivisesti osallisena hoidossaan. Asiakkaan läheisten osallisuus hoitoon sekä vuorovaikutus ja dialogi asiakkaan hoidossa ovat asiakslähtöisyyden keskeisimmät osaamiskuvaukset sairaanhoitajille. (Eriksson ym., 2015, s. 36.)

Asiakslähtöisyys on yksi terveydenhuollon keskeisistä arvoista ja toiminnan lähtökohdista. Sen on todettu vaikuttavan positiivisesti potilaan hoitomyöntyvyyteen, hoitoon sitoutumiseen, hoitotyytyväisyyteen sekä terveyskäyttäytymiseen. Tätä kautta se lisää hoidon vaikuttavuutta ja laatua sekä vähentää kustannuksia. Asiakas- ja potilaslähtöisyydellä tarkoitetaan potilaan tarpeisiin ja toiveisiin perustuvaa yksilöllistä hoitoa, jossa potilaalla on oikeus saada riittävä

tieto omasta terveydestään ja hoidostaan sekä mahdollisuus osallistua hoitoa koskevaan päätöksentekoon. (Hotus, 2019.)

Yleissairaanhoidajan osaamisvaatimusten mukaisesti sairaanhoitajan tulee arvostaa asiakasta ja kohdata hänet oman elämänsä asiantuntijana. Sairaanhoidajan on myös osattava kohdata haavoittuvat asiakasryhmät hoitotyössä sekä kohdata eri kulttuureista tulevia asiakkaita yksilöllisesti. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

Yrittäjyys ja kehittäminen

Kaikilla ammattikorkeakouluista valmistuvilla yhteistä osaamista on asiantuntijuus, johtamis- ja kehittämistaidot, työelämälähtöisyys-, yrittäjyys- ja kansainvälisyystaidot. Sairaanhoidajan yhtenä ammatillisena asiantuntijuusosaamisena on yhteiskunnallinen toiminta, jonka keskeisenä osaamisalueena toimii yrittäjyys sosiaali- ja terveydenhuollossa. (Lehtinen, 2014, s. 11.)

Menestyvä yrittäjä tarvitsee muun muassa kykyä tunnistaa mahdollisuuksia, kykyä visioida ja laatia strategioita, liiketalouden eri osa-alueiden ja riskien hallintaa sekä eettisten sääntöjen noudattamista. Yrittäjyys voidaan eritellä sisäiseen ja ulkoiseen yrittäjyyteen. Sisäinen yrittäjyys on luovaa, ahkeraa, määrätietoista ja tuottavaa työntekoa. Sisäisen yrittäjyyden myötä ihminen oppii sie-tämään erilaisuutta ja vastuullista yhteistoimintaa. Sisäiseen yrittäjyyteen vaikuttavat työntekijän motivaatio, ympäristö, yrittäjän persoonallisuus ja sen hetkinen tilanne, kuten tulevaisuudenkuva, yrityksen tilanne ja arvio omasta onnistumisesta. (Asteljoki & Kontio, 2007.)

Ulkoinen yrittäjyys on omistajayrittäjyyttä, jolla tarkoitetaan yrityksen perustamista, omistamista ja sen pyörittämistä. Sairaanhoidaja-opintoihin sisältyy opintoja, joiden tavoitteena on tukea sisäisen yrittäjyyden kehittymistä. Ulkoinen yrittäjyys onnistuu, mikäli sisäiseen yrittäjyyteen vaikuttavat tekijät ovat olemassa. (Asteljoki & Kontio, 2007.)

Apteekin Terveyspisteen toiminta on aina juridisesti perustaneen apteekkarin vastuulla. Kuitenkin sairaanhoitaja vastaa pääasiassa Terveyspisteen toiminnasta, markkinoinnista sekä kustannustehokkuudesta. Sairaanhoitajan kannattaa mainostaa Terveyspisteen palveluja näkyvästi apteekin tiloissa, paikallislehdessä ja erilaisissa some-kanavissa. Sairaanhoitajan järjestämät erilaiset kampanjat helpottavat asiakkaiden hankintaa. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Osaamisvaatimusten mukaisesti sairaanhoitajan tulee ymmärtää sisäisen yrittäjyyden idea sekä sitoutua noudattamaan sitä työssään. Valmistunut sairaanhoitaja omaa perusedellytykset toimia itsenäisenä yrittäjänä ja hallitsee kustannustietoisuuden periaatteet. Sairaanhoitajan on kyettävä tunnistamaan oman työnsä kehittämiskohteita ja muutoksen tarpeita sekä osallistumaan ryhmän jäsenenä kehittämis- innovaatio- ja tutkimusprosesseihin. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

Terveyden edistäminen

Terveyden edistäminen on arvoihin perustuva tavoitteellinen prosessi, jonka ajatuksena on ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä sairauksien ennalta ehkäiseminen. Terveyden edistämisen tavoitteena on lisätä ihmisten edellytyksiä ja mahdollisuuksia huolehtia omasta sekä ympäristönsä terveydestä. Terveysneuvonta on terveydenhuollon ammattilaisen, kuten sairaanhoitajan, ja potilaan välistä vuorovaikutusta, jonka tulee kunnioittaa potilaan itsemääräämisoikeutta. Sairaanhoitaja on veloitettu kertomaan potilaalle hänen terveyttään haittaavat tai uhkaavat elintavat. Tärkeää on myös rohkaista ja opastaa potilasta terveyden kannalta myönteisiin ratkaisuihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2006.)

Terveyden edistämisestä säädetään kuntalaissa (L365/1995) ja terveydenhuoltolaissa (L1326/2010). Ne määrittelevät kunnan perustehtäväksi kuntalaisten terveyden edistämisen erilaisin menetelmin. Kuntien tulee muun muassa seurata väestöryhmittäin asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä ottaa päätöksissään huomioon, miten ne vaikuttavat väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Terveyden edistäminen ei ole ainoastaan julkisen sektorin tehtävä,

vaan sitä tulee tehdä yhteistyössä myös kunnassa toimivien yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö. Terveyden edistäminen, i.a.)

Sairaanhoitajien ajankohtaisia osaamisvaatimuksia väestön terveyden edistämiseksi ovat muun muassa näyttöön perustuvien toimintatapojen tehokas käyttöönotto sekä väestön terveystietojen hyödyntäminen (Eriksson ym. 2015, 16). Terveyden edistämisen konkreettisina tavoitteina on rokotuskattavuuden laajeneminen sekä terveyserojen kaventaminen eri sosiaaliryhmien, ja eri puolilla Suomea asuvien välillä (Sosiaali- ja terveysministeriö. Terveyden edistämien, i.a.). Nämä kaikki ovat kansanterveydellisestä näkökulmasta tärkeitä asioita, joita sairaanhoitaja voi toteuttaa myös Apteekin Terveyspisteessä.

Osaamisvaatimusten mukaisesti sairaanhoitajan tulee osata soveltaa ajan-kohtaista terveyden edistämisen tutkimustietoa ja muuta näyttöä asiakastyössä. Sairaanhoitajan tulee myös tunnistaa asiakkaiden terveydellisiä riskitekijöitä ja osata kohdentaa varhaista tukea sitä tarvitseville. On myös osattava suunnitella ja toteuttaa terveyden ja toimintakyvyn edistämisen interventioita asiakkaiden kanssa ja moniammatillisessa yhteistyössä. Sairaanhoitajan on tunnistettava olemassa olevia ja uusia terveysuhkia sekä osattava tuoda ne osaksi asiakkaiden terveyden edistämistä. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

Potilas- ja asiakasturvallisuus

Potilas- ja asiakasturvallisuuden tarkoituksena on, että potilaan tai asiakkaan saama hoito ja palvelu edistävät hyvinvointia, ja että näistä aiheutuva mahdollinen haitta olisi vähäinen (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2017). Potilas- ja asiakasturvallisuus sisältää hoidon turvallisuuden sekä lääkehoidon ja lääkinnällisten laitteiden turvallisuuden. Se on suunnitelmallinen ja järjestelmällinen toimintatapa, joka edistää hoitoa. Potilas- ja asiakasturvallisuus tarkoittaa potilaan/asiakkaan näkökulmasta sitä, että hän saa oikeaa hoitoa, oikealla tavalla ja oikeaan aikaan. Tärkeää on myös hoidosta aiheutuva mahdollisimman vähäinen haitta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2019.)

Kaikessa työssään sairaanhoitajan tulee varmistaa potilas- ja asiakasturvallisuuden toteutuminen, joka perustuu kliiniseen osaamiseen, kuten menetelmien ja prosessien turvalliseen hallintaan. Lisäksi lääkehoidon turvallinen toteutus ja vaikuttavuuden arviointi ovat sairaanhoitajan tärkeitä vastuualueita. (Eriksson ym., 2015.) Potilasasiakirjojen turvallisesta säilyttämisestä vastaa Terveystieteiden sairaanhoitaja ja pääsy niihin saa olla ainoastaan hänellä. Mahdollinen käsin kirjoitettu kortisto tulee pitää lukitussa kassakaapissa silloin, kun sairaanhoitaja ei ole työvuorossa. Tietojärjestelmän tiedostojen, joihin tallennetaan potilasasiakirjoja, tulee olla sairaanhoitajan omien lukittavien tunnusten takana. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Potilaslain (L 785/1992) mukaan jokaisessa terveydenhuollon toimintayksikössä, kuten myös Apteekin Terveystieteessä on oltava potilasasiamies. Potilasasiamiehen tulee tarvittaessa antaa potilaalle tietoa tämän oikeuksista ja toimia potilaan oikeuksien edistämiseksi. Laki ei määritä potilasasiamiehelle mitään erityisvaatimuksia tai koulutusta, vaan potilasasiamiehenä voi toimia esimerkiksi joku tehtävään perehtynyt työntekijä apteekin henkilökunnasta. Potilasasiamiehen tulisi tuntea organisaation tehtävät ja toimintatavat, mutta säilyä kuitenkin puolueettomana. (Suomen apteekkariliitto, 2014, s. 9.)

Osaamisvaatimukset täyttävä sairaanhoitaja hallitsee potilas- ja asiakasturvallisuuden keskeisen tietoperustan sekä osaa edistää potilas- ja asiakasturvallisuutta ja ehkäistä vaaratapahtumia potilaan hoitoprosessin eri vaiheissa. Sairaanhoitajan tulee osata selkeä kommunikointi varmistaakseen potilas- ja asiakasturvallisuuden. On osattava toimia välittömästi tilanteen vaatimalla tavalla vaaratapahtuman ilmetessä, sekä tunnistettava mahdollisia vaaratapahtumia. Sairaanhoitajan on osattava tehdä vaaratapahtumailmoitus sekä ymmärrettävä sen käsittelyprosessi. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

Ohjaus- ja opetusosaaminen sekä omahoidon tukeminen

Sairaanhoitajan yhtenä tärkeänä osaamisalueena on ohjaamisosaaminen, jonka edellytyksenä on potilasohjauksen prosessin hallinta sekä ohjausmenetelmien hallinta (Eriksson ym., 2015). Kansansairauksien ja avohoitopainotteisuuden lisääntyminen sekä väestön ikääntyminen lisäävät potilasohjauksen

tarvetta. Ohjaustilanne voi olla opetusta, tiedon antoa ja ymmärrystä, esimerkiksi sairaudesta ja sen hoidosta. Tavoitteena on potilaan voimavaraistumisen tukeminen, jonka myötä potilaan motivaatio oman terveytensä edistämiseen kasvaa. (Lipponen, 2014.) Kokemus erilaisten ryhmien ohjaamisesta, esimerkiksi tupakasta vieroitus- tai painonhallintakurssit, katsotaan eduksi Apteekin Terveyspisteessä työskentelevällä sairaanhoitajalla. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Ohjaus toimii olennaisena osana sairaanhoitajan ammatillista toimintaa. Se on myös tärkeä osa asiakkaiden hoitoa. Ohjausosaamisella voidaan vaikuttaa muun muassa asiakkaiden ja heidän omaistensa terveyteen ja sitä edistävään toimintaan sekä kansantalouteen. Ohjaus-käsitteen synonyymejä ovat tiedon anto, neuvonta ja opetus. Ohjaus on asiakkaan ja sairaanhoitajan aktiivista ja tavoitteellista toimintaa, joka on sidoksissa heidän taustatekijöihinsä. Ohjaus tapahtuu aina vuorovaikutuksessa. Asiakkaan ja sairaanhoitajan taustatekijät toimivat ohjauksen perustana. Taustatekijät voidaan jakaa fyysisiin ja psyykkisiin ominaisuuksiin sekä sosiaalisiin ja muihin ympäristötekijöihin. (Kääriäinen & Kyngäs, 2014.)

Asiakkaan fyysisiä ominaisuuksia ovat esimerkiksi ikä, sukupuoli, sairauden kesto ja laatu sekä sen vaikutus elämään. Nämä taustatekijät vaikuttavat siihen, miten asiakas kykenee ottamaan ohjausta vastaan. Sairanhoitajan taustatekijöistä ikä, koulutus sekä sukupuoli vaikuttavat muun muassa ohjaukseen asennoitumiseen sekä tarvittaviin tietoihin ja taitoihin. (Kääriäinen & Kyngäs, 2014.)

Ohjaukseen vaikuttavat asiakkaan psyykkiset ominaisuudet, kuten motivaatio, terveysuskomukset ja kokemukset, odotukset, tarpeet sekä oppimisvalmiudet. Asiakkaan motivaatio vaikuttaa siihen, haluaako hän omaksua ohjausta ja pitääkö hän ohjattavia asioita tärkeänä. Myös sairaanhoitajan oma motivaatio ohjaukseen vaikuttaa sen lopputulokseen. Ohjauksen laatuun vaikuttavat myös sosiaaliset tekijät, kuten kulttuuri ja uskonto. Asiakkaan kulttuuriin liittyvät uskomukset ja traditiot tulee ottaa huomioon ohjauksessa. Asiakkaan vieraskielisyys voi vaikeuttaa ohjaustilannetta ja siihen osallistumista. (Kääriäinen & Kyngäs, 2014.)

Ympäristötekijöistä ohjaukseen vaikuttavat ohjaustilanne sekä siinä mahdollisesti olevat esteet ja häiriöt. Ohjauksen kannalta paras mahdollinen ympäristö on sellainen, missä ei esiinny häiriöitä ja missä on saatavilla erilaisia materiaaleja ohjauksen tueksi. (Kääriäinen & Kyngäs, 2014.)

Perusterveydenhuollossa sekä avohoidossa korostuu asiakkaiden omahoidon ja sen tukemisen merkitys, varsinkin pitkäaikaissairauksien hoidossa. Pitkäaikaissairauksien, kuten diabetes, sydänsairaudet, syövät ja hengityselinsairaudet, hoito on haaste sosiaali- ja terveydenhuollossa. (Omahoidon ohjaus pitkäaikaissairauksien avohoidossa: Sairaanhoitajavetoisten menetelmien vaikuttavuus, 2017.) Vuosittain useita pitkäaikaissairaita menetetään puutteellisen hoitoon sitoutumisen aiheuttaman huonon hoitotasapainon, komplikaatioiden ja lisäsairauksien vuoksi. Potilaan osallistaminen omaan hoitoonsa lisää merkittävästi potilaan tyytyväisyyttä ja sitä kautta parantaa hoitoon sitoutumista ja ehkäisee komplikaatioita. (Jarvis, 2020, s. 4–5.)

Osaamisvaatimusten mukaisesti sairaanhoitajan on osattava arvioida asiakkaan tarpeet, voimavarat sekä oma vastuu ohjauksen suunnittelussa ja omahoidossa. On osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida ohjausta yhdessä asiakkaan ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Sairaanhoitajan on käytettävä asiakaslähtöisiä opetus- ja ohjausmenetelmiä sekä arvioitava ohjauksen tuloksia. Sairaanhoitajan on osattava tukea asiakasta ja läheisiä hoitoon sitoutumisessa. On myös tunnettava asiakkaan hoitopolku ja osattava palveluohjaamisen perusteet. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

Kommunikointi ja moniammatillisuus

Vuorovaikutus on osa sairaanhoitajan keskeistä ydinosaa. Sen avulla selvitetään ja ymmärretään potilaan avuntarvetta sekä kokonaisvaltaista elämäntilannetta. Kuuntelu ja nonverbaalinen viestintä ovat tärkeä osa kommunikointia. (Koivisto, 2019.) Taitavalla kommunikaatiolla Terveystieteiden sairaanhoitaja voi herättää ja vahvistaa potilaan motivaatiota. Lähtökohtana on selvittää potilaan arvot, tavoitteet, tavoiteltavan muutoksen merkitys sekä käytettävissä olevat resurssit, sillä nämä ohjaavat potilaan motivoitumista (Järvinen, 2014).

Moniammatillisuus on eri alojen yhteistyötä ja osaamisen jakamista. Moniammatillisuus vaatii kanssakäymisen taitoja. Kanssakäymiseen ja monipuolisiin vuorovaikutustaitoihin kuuluvat kuuntelemisen ja kuulemisen taidot, kyky itsensä ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti, kyky tuoda omaa osaamista oikeissa tilanteissa yhteiseen käyttöön ja toisten osaamisen hyödyntämien. Moniammatillisen toiminnan onnistumiseen vaikuttaa se, miten kukin arvostaa toista työtoveria ja miten tuntee toisen ihmisen ja hänen osaamisensa. Arvostus näyttäytyy omassa puheessa ja toiminnassa. Yhteiseen toimintaan sitoutumiseen ja vastuun kanton auttavat myönteiset asenteet sekä ennakkoluulottomuus. (Katajamäki, 2012, s. 25–28.)

Yhteydenpito julkisen terveydenhuollon ja Apteekin Terveyspisteen välillä on tärkeää. Sairaanhoidajan tulee olla aktiivinen yhteistyössä. Toimivat käytännöt julkiseen työterveydenhuoltoon päin ovat olennaisia työn kannalta. Terveyspisteen sairaanhoitaja voi käydä esimerkiksi tutustumassa julkisen terveydenhuollon kiirevastaanottoon ja heidän toimintatapoihinsa. Hyödyksi on, mikäli sairaanhoitaja tuntee jo ennestään julkisen terveydenhuollon toimijoita. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Osaamisvaatimusten mukainen sairaanhoitaja osaa viestiä ammatillisesti. Sairaanhoidajan on kyettävä ammatilliseen ja hoidolliseen vuorovaikutukseen erikäisten ja eri taustaisten asiakkaiden sekä heidän läheistensä kanssa. Sairaanhoidajan on oltava valmis itsenäiseen viestintään ja vuorovaikutukseen kotimaisella, toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä. On myös osattava työskennellä monialaisissa työryhmissä ja toimintaympäristöissä sekä verkostoissa, hyvien työyhteisötaitojen mukaisesti. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

Näyttöön perustuva toiminta, tutkimustiedon hyödyntäminen ja päätöksenteko

Sairaanhoidajalta odotetaan hyvää itsetuntoa ja uskallusta olla oma itsensä. Sairaanhoidajan työ edellyttää hyviä vuorovaikutus- ja kohtaamisvalmiuksia, kokonaisuuden hallintaa ja valmiuksia kokonaisvaltaiseen hoitotyöhön. Itsenäisen työskentelyn osuus eri organisaatioissa on korostunut, minkä vuoksi

sairaanhoidaja tarvitsee kyvyn itsenäiseen työskentelyyn ja päätöksentekoon. (Hildén, 1999, s. 23, 37.)

Potilaiden tarpeiden määrittämisessä, hoitotyön tavoitteiden asettamisessa, hoitotoimenpiteiden valinnassa ja hoitotulosten arvioinnissa, tulee sairaanhoidajan käyttää näyttöön perustuvaa tietoa. Näyttöön perustuva toiminta edellyttää sairaanhoidajalta alansa kehityksen seuraamista sekä kykyä yhdistää erilaista tietoa päätöksenteossa ja kyseenalaistaa käytössä olevia menetelmiä. (Hildén, 1999, s. 14–15.)

Näyttöön perustuvalla toiminnalla varmistetaan, että hoitotyön päätöksenteko, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä moniammatilliset toimintatavat ovat turvallisia ja perustuvat parhaaseen mahdolliseen ajantasaiseen tietoon. Apteekin Terveyspisteissä käytössä olevat hoitopolut, esimerkiksi flunssapotilaan hoidossa, perustuvat Käypä hoito- suosituksiin. Niiden tulee olla linjassa julkisen terveydenhuollon hoitopolkujen kanssa. Julkisen terveydenhuollon edustajien tulee hyväksyä Apteekin Terveyspisteissä olevat hoitopolut. Hoitopolkuun sisältyy asiakkaan tapa hakeutua Apteekin Terveyspisteeseen, alkukartoitus, hoidon suunnittelu, hoidon toteutus ja seuranta. (Suomen apteekkariliitto, 2014.)

Osaamisvaatimusten mukainen sairaanhoidaja ymmärtää työskentelynsä perustuvan näyttöön ja sitoutuu toteuttamaan sitä. On osattava turvallisesti ja luotettavasti suunnitella, toteuttaa ja arvioida näyttöön perustuvaa hoitotyötä. Sairaanhoidajan on osallistuttava näyttöön perustuvien käytänteiden kehittämiseen omassa työssään. On hallittava tiedonhaku yleisimmistä terveystieteiden tietokannoista ja osattava lukea ja arvioida kriittisesti tieteellisiä julkaisuja. Sairaanhoidajan on kyettävä tekemään kliinisiä päätöksiä, jotka perustuvat näyttöön ja osattava hyödyntää tieteellistä tietoa kliinisessä päätöksenteossa. (Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

3.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyössämme käytimme laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Laadullisella tutkimuksella pyritään löytämään tietoa, hyödyntämällä sanoja sekä lauseita, tutkimuksen perustana. Tutkimme sairaanhoitajalta vaadittavaa osaamista Apteekin Terveyspisteessä. Aiheesta löytyi hyvin vähän kirjallista tietoa, eikä yhtään aiempaa tutkimusta. Kvalitatiivista tutkimusta käytetäänkin esimerkiksi silloin, kun ilmiö on entuudestaan melko tuntematon. Tutkimuksen avulla tutkittavaa ilmiötä ymmärretään paremmin. (Kananen, 2014, s. 16–18.) Laadullisessa tutkimuksessa tutkittavien tulee tietää tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon, joten olemme keränneet kattavan teoreettisen viitekehyksen. Tutkimusaineiston laatu on laadullisissa tutkimuksissa tärkeämpi kuin määrä. (Kananen, 2014, s. 95–97.) Tämän vuoksi kyselymme vastaanottajiksi valitsimme sairaanhoitajat, jotka oikeasti työskentelevät Apteekin Terveyspisteessä.

Tutkimusprosessi alkaa aiheen valinnasta. Tutkimuspainotteisessa opinnäytetyössä tutkimuksen aihe on yleensä jokin ammatillisesti mielenkiintoinen ilmiö (Diak, 2010, s. 32). Meillä ammatillisesti mielenkiintoisena sekä ajankohtaisena ilmiönä toimii Apteekin Terveyspisteessä työskentelevä sairaanhoitaja. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena oli saada kokonaisvaltainen käsitys tutkittavasta ilmiöstä (Kananen, 2014, s. 8).

Aiheen valinnan jälkeen mietitään tutkimusongelmat, joiden avulla määräytyy tutkimuksen suunta ja tarkoitus. Tutkimusongelman mukaan määritellään tutkimuskysymykset, joita meillä on kolme. Niiden vastaukset ratkaisevat tutkimusongelman. Tutkimuskysymysten laadinnan jälkeen valitaan aineistonkeruumenetelmä sekä analyysimenetelmä. Lopuksi tehdään tutkimusraportti. (Kananen, 2017, s. 52–62.)

3.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, minkälaista osaamista sairaanhoitajat työssään Apteekin Terveyspisteessä tarvitsevat. Tavoitteena oli kuvata sairaanhoitajan monipuolista työnkuvaa Apteekin Terveyspisteessä.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaista osaamista sairaanhoitajalta vaaditaan työssä Apteekin Terveyspisteessä?
2. Miten sairaanhoitaja kokee työnsä Apteekin Terveyspisteessä ammattikuntansa ainoana edustajana?
3. Miten sairaanhoitaja kehittää omaa ammatillista osaamistaan Apteekin Terveyspisteessä?

3.3 Tutkimusaineiston hankinta

Laadullisen tutkimuksemme aineistonkeruumenetelmänä käytimme kyselyä. Kyselyssä tietyltä kohderyhmältä pyydetään samoihin kysymyksiin vastauksia (Virtuaaliyliopisto, i.a.). Tutkimuksemme kohderyhmänä olivat Apteekin Terveyspisteiden sairaanhoitajat.

Kyselyssä tutkija tuottaa kaikille vastaajille samanlaisen kyselylomakkeen, johon vastaukset kirjoitetaan. Tutkija voi jakaa lomakkeet vastaajille postitse tai muulla sopivalla tavalla. Nykyisin moderni tietotekniikka mahdollistaa eri kanavien käytön kyselyjen toteuttamiseen. (Virtuaaliyliopisto, i.a.) Päädyimme käyttämään internetin kautta toimivaa Webropol kysely- ja raportointityökalua, sillä Apteekin Terveyspisteet sijaitsevat eri puolella Suomea.

Keväällä 2019 kysyimme alustavasti sähköpostitse Terveyspisteiden sairaanhoitajien halukkuutta osallistua tutkimukseen. Alkukartoituksen tavoitteena oli

selvittää mahdollinen osallistujamäärä, jotta pystyimme arvioimaan, toteutuuko tutkimus laadullisena. Sähköposti lähetettiin 17 tiedossa olevaan apteekkiin, joissa on Terveyspiste. Saimme vastauksen osallistumishalukkuudesta seitsemältä sairaanhoitajalta.

Teimme kyselylomakkeen, joka sisälsi kolme taustatietoihin liittyvää kysymystä, yhden monivalintakysymyksen sekä yhdeksän avointa kysymystä. Avointen kysymysten tarkoituksena oli kannustaa sairaanhoitajia tuomaan esille omia ajatuksiaan. Avoimet kysymykset alkavat usein sanoilla mitä, miten ja millaisia. Avointen kysymysten avulla vastauksiksi oli mahdollista saada myös sellaisia näkökulmia, joita emme osanneet itse ajatella. (Tevere, i.a.)

Laadullisen menetelmän lisäksi päätimme käyttää yhtä monivalintakysymystä. Monivalintakysymyksen tavoitteena oli saada tietoa sairaanhoitajan osaamisalueista, joita Apteekin Terveyspisteessä vaaditaan. Monivalintakysymyksessä sairaanhoitajat valitsivat luettelosta jonkin ennalta määrätystä vastausvaihtoehdoista. Näin kysymykseen oli nopea ja helppo vastata, ja analyysi yksinkertaistui.

Monivalintakysymyksissä on kuitenkin olemassa vaara, ettei vaihtoehtoluettelo ole täydellinen, eikä sisällä kaikkia mahdollisia vastausvaihtoehtoja. Monivalintakysymys on hyvä vaihtoehto silloin, kun vastausvaihtoehdot ovat tarkkaan tiedossa. (Sinijärvi, 2016.) Monivalintakysymyksemme sisälsi sairaanhoitajien osaamisvaatimukset (Liite 2). Osaamisvaatimuksia on olemassa tietty määrä, jotka kaikki olivat monivalintakysymyksemme vastausvaihtoehdoissa.

Kysymykset siirsimme Webropol-ohjelmaan ja loimme linkin kyselyyn. Joulukuussa 2019 lähetimme linkin kaikille Terveyspisteille, jotta niilläkin sairaanhoitajilla oli mahdollisuus osallistua, jotka eivät keväällä alustavaan kyselyyn vastanneet. Tässä vaiheessa olimme saaneet tietoomme myös kaksi uutta Apteekin Terveyspistettä, joten lähetimme linkin kyselyyn yhteensä 19 apteekkiin. Kyselyyn vastasi lopulta kymmenen sairaanhoitajaa eri Terveyspisteistä. Vastauksia aloimme käymään läpi ja analysoimaan helmikuussa 2020.

Kyselyssä taustatietoina kysyimme sairaanhoitajien hoitoalan työkokemuksen vuosina, aikaisemmat hoitoalan työpaikat sekä työkokemuksen nykyisessä työpaikassa. Näitä tietoja käytimme opinnäytetyössä ja tutkimusraportissa kuvaamaan kyselyyn osallistuneiden joukkoa.

Kyselylomake rakentui tutkimuskysymyksiemme pohjalta. Lomakkeen alussa oli kolme kysymystä taustatiedoista. Kysymykset 4–7 vastasivat kysymykseen, millaista osaamista sairaanhoitajat tarvitsevat työssään Apteekin Terveyspisteessä. Kysymykset 8–11 vastasivat siihen, miten sairaanhoitajat kokivat työnsä Apteekin Terveyspisteessä ammattikuntansa ainoana edustajana. Kysymyksillä 12–13 haimme vastauksia viimeiseen tutkimuskysymykseemme, miten sairaanhoitajat kehittävät omaa ammatillista osaamistaan Apteekin Terveyspisteessä.

Toteutimme kyselyn Webropolilla, joka on kotimainen kysely- ja raportointityökalu. Sen avulla pystyimme laatimaan turvallisen ja helppokäyttöisen kyselylomakkeen. Koska Apteekin Terveyspisteet sijaitsevat ympäri Suomea, oli kysely yksinkertaisinta toteuttaa internetissä. Webropolin kautta tehty kysely suojaa myös vastaajien anonymiteettiä, eli vastaajia ei pysty tunnistamaan. (Webropol, i.a.)

3.4 Tutkimusaineiston analysointi

Ennen laadullisen aineiston analyysia, opinnäytetyön tavoite on arvioitava uudelleen. Pitää miettiä, mitä tutkimuksella alun perin haluttiin selvittää. Tämä onkin kysymys, johon analyysin aikana on saatava vastaus. (Kamk, i.a.) Laadullisen aineiston analyysin tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Saatua tutkimusaineistoa tiivistetään analyysin avulla, kuitenkin kadottamatta aineistosta saatua informaatiota. (Taanila, 2007, s. 1.)

Opinnäytetyömme analyysimenetelmänä käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysia, joka on kolmivaiheinen. Ensimmäisenä oli aineiston pelkistäminen, toisena ryhmittely ja viimeisenä vaiheena teoreettisten käsitteiden luomi-

nen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Sisällönanalyysissä aineistoa eritellään, etsitään yhtäläisyyksiä sekä eroja. Sisällönanalyysissä kuvaillaan hankitun aineiston sisältöä sanallisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006.) Aloitimme lukemalla kyselystä saamamme tutkimusaineiston läpi useaan kertaan. Keräsimme aineistosta samankaltaisuuksia, samoja toistuvia sanoja sekä ajatuskokonaisuuksia. Analyysissä rajasimme tutkimusaineistosta selvästi ne asiat, jotka liittyivät tutkimuskysymyksiimme.

Seuraavaksi aloitimme ryhmittelyn, etsien alkuperäisilmauksista samankaltaisuuksia. Samaa ilmiötä kuvaavat käsitteet ryhmittelimme ja yhdistimme eri alaluokiksi. Alaluokat nimesimme sisältöä kuvaavalla käsitteellä.

Viimeisenä vaiheena aloitimme teoreettisten käsitteiden muodostamisen erottamalla tutkimuksen kannalta olennainen tieto. Alaluokkia yhdistelemällä muodostimme yläluokkia, jotka nimesimme sisältöä kuvaaviksi. Yläluokkia yhdistelemällä muodostimme pääluokkia, jotka ovat yhteydessä tutkimustehtäväämme. Koko analyysin ajan tarkkailimme, että aineistossa säilyy polku alkuperäiseen aineistoon. Tämän toteutimme vertailemalla alkuperäisiä ilmauksia muodostamiimme ala-, ylä- ja pääluokkiin. Analyysissa muodostui taulukoita tutkimuskysymyksittäin (Liite 3).

Monivalintakysymyksen kohdalla pystyimme kvantifioimaan aineiston, eli ilmoittamaan aineistosta määrällisen tuloksen (Silius, 2005). Pystyimme ilmoittamaan, kuinka moni sairaanhoitaja valitsi esimerkiksi ohjausosaamisen yhdeksi tärkeimmäksi osaamisvaatimukseksi työssään. Tarkoitus oli kuitenkin tuottaa sanallinen ja selkeä informaatiokokonaisuus. Tulosten kuvailu itsessään ei ole riittävää, joten tulokset tuli käydä läpi, tehdä johtopäätöksiä kirjallisuuslähteiden ja tutkimusaineistomme pohjalta, sekä lopuksi tehdä yhteenveto. (Diak, 2010).

4 TULOKSET

Kyselyyn vastasi yhteensä kymmenen sairaanhoitajaa, joten saatuja tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia Apteekin Terveyspisteitä. Sairaanhoitajien hoitotyön työkokemus vaihteli kolmesta vuodesta 23 vuoteen. Seitsemän Terveyspisteen sairaanhoitajista oli työskennellyt sairaanhoitajana yli kymmenen vuotta. Terveyspisteiden sairaanhoitajat olivat aiemmin työskennelleet esimerkiksi terveyskeskuksissa, erikoissairaanhoidon osastoilla sekä akuuttihoitotyössä.

4.1 Terveyspisteessä vaadittava osaaminen

Sairaanhoitajien mukaan Apteekin Terveyspisteessä vaaditaan erityisesti ammatillisuus- ja eettisyysosaamista, asiakaslähtöisyyttä, terveyden edistämistä sekä yrittäjyys- ja kehittämisosaamista. Lisäksi sairaanhoitajat painottivat myös kommunikointia ja moniammatillisuutta, ohjaus- ja opetusosaamista sekä omahoidon tukemista ja potilas- ja asiakasturvallisuutta. Kukaan vastanneista sairaanhoitajista ei pitänyt johtamista ja työntekijyysosaamista, informaatioteknologiaa tai kirjaamista merkittävimpinä osaamisalueina. Seuraavassa taulukossa havainnollistetaan (Taulukko 1) sairaanhoitajilta vaadittavaa osaamista Apteekin Terveyspisteessä.

Taulukko 1.

Sairaanhoitajan osaamis-vaatimukset	Sairaanhoitajien määrä, jotka vaitsivat tärkeimmäksi osaamisvaatimukseksi
Ammatillisuus ja eettisyys	7
Asiakaslähtöisyys	7
Yrittäjyys ja kehittäminen	5
Terveyden edistäminen	5
Potilas- ja asiakasturvallisuus	4
Ohjaus- ja opetusosaaminen sekä omahoidon tukeminen	4
Kommunikointi ja moniammatillisuus	4
Näyttöön perustuva toiminta, tutkimustiedon hyödyntäminen ja päätöksenteko	2
Kliininen hoitotyö	1
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä	1
Johtaminen ja työntekijyyssaaaminen	0
Laadun varmistus	0
Informaatioteknologia ja kirjaaminen	0

Sairaanhoitajat kuvasivat asiakaslähtöisyyttä muun muassa palveluiden saatavuutena. Apteekki nähtiin matalan kynnyksen palveluntuottajana, jonne on helppo tulla kysymään neuvoa. Asiakaslähtöisyys toteutuu ammatillisessa ja hoidollisessa vuorovaikutuksessa. Terveyspisteeseen voi mennä myös ilman ajanvarausta, mikä tekee palvelusta helposti saatavan. Terveyspisteen ainoana vastaanottovana sairaanhoitajana pystyy vaikuttamaan hoidon jatkuvuuteen, joka nähtiin yhtenä osa-alueena asiakaslähtöistä toimintaa.

”...tiedät kaikki potilaat/asiakkaat, mitä heille on tehty tai sovittu, koska ei ole muita sairaanhoitajia, jotka ottaisivat asiakkaita vastaan.”

”Asiakkailla on hyvin matala kynnys tulla apteekkiin kysymään neuvoa terveyteen liittyen...”

Sairaanhoitajien mukaan terveyden edistämisen keinoina nousee terveystalvammennus sekä opetus- ja ohjausosaaminen. Terveystalvammennuksissa sairaanhoitajat kertoivat antavansa elintapaohjausta joko yksilö- tai ryhmätalvammennuksena. Opetus- ja ohjausosaamista sairaanhoitajat kertoivat toteuttavansa muun muassa ohjaamalla terveellisiin elintapoihin, lääkeohjauksella ja haava- hoitoon liittyvällä ohjauksella.

”Rokottamalla ja rokotuksista informoimalla. Elämäntapaohjauksella verinäyt- teiden ja kehonkoostumusmittausten yhteydessä. Itsehoito-ohjauksella.”

”...ohjaan tilanteen mukaan esim. kolesterolia alentavaan ruokavalioon, sydän- terveyttä edistäviin elintapoihin tai diabeetikolle sopivaan elintapaan.”

”Ohjaan potilaita henkilökohtaisesti opastamalla esim. haavanhoidoissa, lääkkeiden ottamisessa...”

Sairaanhoitajat kertoivat työnkuvaan Terveystalvasteessä sisältyvän paljon yrit- täjyys- ja kehittämisosaamista, kuten markkinointia, palveluiden kehittämistä, hyvää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän tuntemusta sekä hal- linnollisia tehtäviä. Työskentely Terveystalvasteessä nähtiin vastuullisena toimin- tana. Päävastuu Terveystalvasteen pyörittämisestä on siellä työskentelevällä sai- raanhoitajalla. Osa sairaanhoitajista kertoi päivittävänsä aluehallintoviraston vaatimia toimintaohjeita ja toimittavansa aluehallintovirastolle toimintakerto- mukset ja liitetiedostot Terveystalvasteen toiminnasta.

”Vastuullani on kokonaisuudessaan Terveyspisteen toiminnan pyörittäminen (käytäntö; tilaukset, laitteiden puhdistukset, siivous, ym. tilastoitavat asiat).”

”...toteutan byrokratian vaatimuksia, kuten teen toimintakertomuksen AVI:lle jne.”

Sairaanhoitajat kertoivat miettivänsä palveluiden kannattavuutta ja yrittävät laajentaa asiakaskuntaansa sekä parantaa Terveyspiste-konseptin näkyvyyttä erilaisten kampanjoiden ja tehokkaan markkinoinnin avulla. Palveluiden kehittämiseksi myös yhteistyökuviot julkisten ja yksityisten tahojen kanssa mainittiin.

”Pitää yrittää keksiä tapoja markkinoida palveluita paremmin, jotta saisi työn kannattavammaksi.”

”Olen hyvin motivoitunut Terveyspisteen kehittämiseen ja saan parhaan palkinnon, kun näen sen kasvavan ja kukoistavan.”

”Työni koostuu itse vastaanottoiminnan lisäksi markkinoinnista, palvelumuotoilusta, kampanjoiden kehittämisestä, tulosseurannasta sekä myymälätyöstä.”

Sairaanhoitajat kertoivat tarvitsevänsä sosiaali- ja terveydenhuollonpalvelujärjestelmän tuntemusta, esimerkiksi joutuessaan ohjaamaan asiakkaan hoidossa eteenpäin. Sairaanhoitajan pitää tietää, minne ohjata asiakas, mikäli Terveyspisteen resurssit eivät ole riittävät.

”Joskus tulee asiakkaita, joita ei voi auttaa Terveyspisteessä, mutta tällöin ammattitaitoa on osata ohjata asiakas oikean henkilön vastaanotolle.”

Sairaanhoitajat kertoivat tarvitsevänsä kliinistä hoitotyön osaamista sairaanhoidollisissa toimenpiteissä. Toimenpiteistä mainittiin muun muassa korvahuuhtelu, ompeleiden poisto ja haavahoidot.

”Rokotuksia ja korvahuuhteluita teen eniten.”

”...pienet toimenpiteet, kuten korvahuuhtelu, ompeleiden poisto, haavahoito jne.”

Kliinistä osaamista vaaditaan myös lääkehoidossa, kuten rokotteiden ja injektioiden annossa sekä kansansairauksien ehkäisyssä ja hoidossa. Antamalla ravitsemus- ja hoitosuosituksia, sairaanhoitaja pyrkii ehkäisemään ja hoitamaan kansansairauksia.

”...lääkeinjektioita annan paljon.”

”...meillä on dosettijakoasiakkaita, joille jaamme kertakäyttödosomeihin lääkkeitä...”

”Kartoitetaan asiakkaan rokotus- ja sairaushistoriaa, sekä elintapoja. Kannustan elintapamuutoksiin ja neuvon ravinto-, liikunta- ja uniasioissa. Veriarvoja ja kehonkoostumusta voidaan myös seurata.”

4.2 Sairaanhoitaja ammattikuntansa ainoana edustajana

Sairaanhoitajat kokivat työnsä Apteekin Terveyspisteessä arvostetuksi, itsenäiseksi ja monipuoliseksi. Sairaanhoitajat tekevät paljon yhteistyötä oman apteekin henkilökunnan kanssa. Sairaanhoitajat kertoivat, että apteekin työyhteisössä heidän osaamistaan arvostetaan ja he saavat toimia oman alansa asi-

antuntijoina. Sairaanhoidajien osaamista hyödynnetään myös apteekissa kysymällä neuvoja. Yhteistyö toimii molempiin suuntiin ja sairaanhoidajat saavat hyödyllistä tietoa myös apteekin farmaseuteilta.

”Pystyn jakamaan ammattitaitoani farmaseuttiselle henkilöstölle ja vaikuttamaan apteekin valikoimiin...”

”Sairaanhoidajan ammattitaitoa on tarvittu monissa asiakastilanteissa...”

”...sairaanhoidajana ohjatessani asiakasta voin hyödyntää farmaseuttien osaamista.”

Monissa Terveyspisteissä työskenteli ainoastaan yksi sairaanhoidaja. Haasteena koettiin työn vastuullisuus, itsenäinen päätöstenteko sekä kollegiaalisen tuen vähyys. Sairaanhoidajat kertoivat, että itsenäinen päätöksenteko ei aina ole helppoa ja he kaipaivat välillä asiakkaan ohjauksessa toista mielipidettä.

”Vastuullisuus ja eettisyys ovat suuressa roolissa.”

”Päätökset joudun tekemään yksin.”

Sairaanhoidajat kokivat työnsä Apteekin Terveyspisteessä vaihtelevana. Työn tekemisen näkökulma vaihtelee ja he pystyvät hyödyntämään myös toista ammattiaan, tekemällä esimerkiksi kasvo- ja jalkojenhoitoja. Työn monipuolisuutta lisäävät apteekin teknisen työntekijän työtehtävät, kuten kassatyöskentely sekä tavaroiden hyllytys.

”Meillä on myös hoitola apteekissa, jossa teen kasvohoitoja...”

”Lisäksi teen kaikkia apteekin teknisen työntekijän toimenkuvaan kuuluvia töitä.”

4.3 Sairaanhoidajan ammatillinen kehittyminen Apteekin Terveyspis- teessä

Sairaanhoidajat kertoivat kehittävänsä omaa ammatillista osaamistaan erilaisiin koulutuksiin osallistumalla. Sairaanhoidajilla oli myös mahdollisuus jatko-opintoihin työnsä ohessa, esimerkiksi opiskella ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

*” Koulutuksissa käyn joka vuosi monta kertaa. esim. rokotus-, haavanhoito-,
ihonhoito- ja tuotekoulutukset. ”*

*”Suoritan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa sosiaali- ja terveysalan kehittä-
misen ja johtamisen linjalla”*

Sairaanhoidajat kertoivat työn olevan itsenäistä, mutta myös moniammatillisuus nousi vastauksissa esiin. Moniammatillinen yhteistyö kunnan terveysaseman kanssa nähtiin osana ammatillisen osaamisen kehittämistä. Sairaanhoidajat kertoivat mahdollisuudesta käydä tutustumassa terveysaseman hoitolinjauksiin. He voivat myös konsultoida kunnan terveysaseman sairaanhoidajaa sekä päivystystä.

*”Käyn myös terveysasemalla oppimassa heidän hoitopolkuja esim. haava- ja
flunssapotilaalle...”*

*”Meillä on onneksi lupa konsultoida kunnan terveysaseman konsultoivaa hoi-
tajaa hankalimmissa tapauksissa.”*

Sairaanhoitajien mukaan työ Apteekin Terveyspisteessä vaatii ajankohtaisten tietojen ja taitojen jatkuvaa ylläpitoa. Sairaanhoitajat kertoivat hyödyntävänsä muun muassa erilaisia kirjallisia materiaaleja, Terveysporttia ja THL:n sivuja.

”Tietotaitoa ja ammatillisuutta täytyy ylläpitää koko ajan...”

”lukemalla terveysporttia, THL sivuja ja julkaisuja.”

5 POHDINTA

5.1 Keskeiset tutkimustulokset ja johtopäätökset

Apteekin Terveyspisteen sairaanhoitajien vastauksista selvisi, että Terveyspisteessä työskentely on hyvin monipuolista ja vaihtelevaa. Apteekin Terveyspisteen sairaanhoitajalta vaaditaan laaja-alaista osaamista. Sairaanhoitajan tarjoamat palvelut Apteekin Terveyspisteessä kuvattiin lähinnä erilaisiksi toimenpiteiksi, rokotteiden ja injektioiden annoksi, erilaisiksi mittauksiksi sekä terveystalennuksiksi.

Terveyspisteessä työskentely on itsenäistä ja vastuullista. Se vaatii sairaanhoitajalta valmiuksia ja osaamista itsenäiseen päätöksentekoon, joten aiemmasta sairaanhoitajan työkokemuksesta on hyötyä. Tärkeää on tietää eri sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajat, jotta osaa tarvittaessa ohjata asiakkaan oikealle taholle jatkohoitoon. Osa sairaanhoitajan ammatillisuutta onkin hoidon tarpeen arvioinnilla tunnistaa tilanteet, joissa tarvitaan konsultaatioapua tai joissa asiakas tulee lähettää jatkohoitoon.

Vaikka ohjaus- ja opetusosaaminen ei yltänyt monivalintakysymyksessä tärkeimpien osaamisvaatimusten joukkoon, käy avoimista vastauksista kuitenkin ilmi, että potilasohjaus on suuressa roolissa sairaanhoitajan päivittäisessä

työskentelyssä. Yksi merkittävimmistä terveyden edistämisen keinoista oli asiakkaan opetus ja ohjaus. Sairaanhoitajat kertoivat antavansa asiakkaille elämäntapaohjausta ja tietoa terveyteen liittyvistä asioista, kuten eri sairauksien ehkäisystä ja niiden hoidosta.

Vastaanotto toiminnan lisäksi sairaanhoitajan tulee hallita Terveyspisteen palveluiden markkinointi sekä hallinnolliset tehtävät. Sairaanhoitajan hyvä markkinointiosaaminen edistää palvelujen kysyntää. Sairaanhoitaja saa ammattikorkeakouluopintojensa aikana perusosaamisen terveyden edistämisen perusteista ja menetelmistä, sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitämisestä. Terveyden edistämisen osaaminen syventyy opintojen edetessä. Sairaanhoitajalta edellytetään laaja-alaista tietoperustaa terveyteen vaikuttavista ja muokattavissa olevista elämäntapa- ja riskitekijöistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2012.)

Markkinointi on tärkeässä asemassa terveyspalvelujen tuotannossa asiakkaiden valinnanvapauden kannalta. Yleisesti markkinoinnin päätavoitteina pidetään myyntiä ja asiakashankintaa. Tärkeää on myös asiakkaiden säilyttäminen ja tyytyväinen asiakas. Terveyspalvelujen markkinoinnin keskeisenä kohderyhmänä toimii potilaat, mutta myös terveydenhuoltohenkilöstö on tärkeä markkinoinnin kohderyhmä. Tehokas markkinointi lisää terveydenhuollon ammattilaisten tietoa hoitoa tarjoavista palveluista, kuten Apteekin Terveyspisteestä. Esimerkiksi lääkäreillä on ratkaiseva asema potilaiden välittämisessä toisiin hoitopaikkoihin. (Tuorila, 2018.)

Sairaanhoitajat kokivat Apteekin Terveyspisteen matalan kynnyksen palvelun tuottajana, jonne on helppo mennä myös ilman ajanvarausta. Rahikaisen (2019, s. 18) tekemä tutkimus aiheesta tukee tätä sairaanhoitajien kokemusta. Rahikaisen kyselyyn vastanneet apteekin asiakkaat näkivät Terveyspisteen sairaanhoitajan vastaanoton tarpeellisenä. Palvelun nopea ja helppo saataavuus nähtiin positiivisena asiana.

Sairaanhoitajat kokivat itsensä arvostetuksi työyhteisössään ja heidän ammatitaitoonsa luotetaan. Sairaanhoitajan osaaminen sekä asiantuntijuus Apteekin

Terveyspisteessä on hyvä lisähyöty apteekin farmaseuteille, esimerkiksi hoitotarvikkeiden ja haavanhoitotuotteiden osalta. Myös sairaanhoitaja pystyy hyödyntämään farmaseuttien lääkehoidon osaamista ja asiantuntijuutta konsultoimalla heitä. Terveyspisteen sairaanhoitaja voi työskennellä myös apteekin puolella, esimerkiksi kassatyöskentelyssä.

Uusia näyttöön perustuvia hoitosuosituksia julkaistaan ja vanhoihin tulee muutoksia. Hoitotyö ja erilaiset hoitomenetelmät kehittyvät jatkuvasti, siksi sairaanhoitajan on tärkeää päivittää ja kehittää omaa ammatillista osaamistaan säännöllisesti. Kehittäminen lähtee asiakkaiden tarpeista ja tarvittavan osaamisen tunnistamisesta. Tarkoituksena on, että sairaanhoitajan olemassa oleva osaaminen ja asiakkaiden tarpeesta lähtevä osaaminen kohtaavat. (Asikainen, Nygren & Nurminen, 2011.) Apteekin Terveyspisteen sairaanhoitajilla on mahdollisuus osaamisen kehittämiseen muun muassa erilaisiin koulutuksiin osallistumalla. Koulutuksia kerrotaan olevan hyvin monipuolisesti, kuten valtakunnalliset diabetespäivät, rokotus-, haavanhoito-, ihonhoito- ja tuotekoulutukset. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisesta nähdään myös olevan työssä hyötyä. Mahdollisuus päästä seuraamaan terveysaseman sairaanhoitajan työtä ja oppimaan heidän hoitopolkujaan, kuvataan yhtenä osana oman ammatillisen osaamisen kehittämistä.

5.2 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi

Opinnäytetyöprosessissa pyrittiin kokonaisuudessaan toimimaan hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti, joita ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus sekä tarkkuus. Tiedonhankinta sekä tutkimus- ja analyysimenetelmät toteutettiin tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisesti, jolloin ne ovat myös eettisesti kestäviä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 8.) Lähteinä työssämme käytimme ajantasaisia ja luotettavia lähteitä. Olemme kunnioittaneet alkuperäisten lähteiden kirjoittajia kirjoittamalla opinnäytetyömme omin sanoin, emmekä ole plagioineet tekstiä suoraan. Lähteet olemme pyrkineet merkitsemään oikein lähdeviitteisiin sekä lähdeluetteloon.

Saatekirjeestä (Liite 4) teimme mahdollisimman informatiivisen, jotta Terveyspisteiden sairaanhoitajat saisivat riittävästi tietoa tekemästämme tutkimuksesta. Kyselyyn vastaaminen oli täysin vapaaehtoista ja se tapahtui anonyymisti. Kyselyn vastaukset pidettiin tallessa opinnäytetyöprosessin ajan ja hävitettiin asianmukaisesti, kun niitä ei enää tarvittu.

Analyysissa kävimme läpi kaikki vastaukset, sillä aineiston analyysissa on käytettävä koko tutkimusaineistoa, jotta analyysi olisi luotettava (Leino-Kilpi, 2010, s. 368). Luotettavuutta laadullisessa tutkimuksessa voidaan tarkastella eri näkökulmista. Kyseisiä näkökulmia ovat esimerkiksi käytettyjen menetelmien sopevuus ja tutkimuksen dokumentaatio. Oleellista luotettavuutta arvioitaessa on valittujen menetelmien perustelevuus. (Kananen, 2014, s. 63.) Tutkimuksen luotettavuutta mitataan käyttämällä luotettavuuskriteereitä, joita ovat muun muassa vahvistettavuus, arvioitavuus ja dokumentaatio, tulkinnan ristiriidattomuus sekä saturaatio eli kylläntyminen (Kananen, 2014, s. 151).

Käytimme luotettavuuden arvioinnissa vahvistettavuutta sekä kylläntymistä, sillä vertasimme sairaanhoitajien vastauksia keskenään ja selvitimme, tuottavatko sairaanhoitajien vastaukset toisistaan poikkeavia tuloksia vai tukevatko ne toisiaan. Kylläntyminen eli saturaatio tarkoittaa sitä, että eri sairaanhoitajilta saadut vastaukset alkavat toistua (Kananen, 2014, s. 153).

Tutkimuksen luotettavuuden heikentymiseen voi vaikuttaa moni asia. Vastaaja voi ymmärtää kysymyksen eri lailla kuin tutkimuksen tekijä tai tekijä voi tehdä virheitä analysoidessaan vastauksia. (Vilkkä, 2015, s. 194.) Suurin osa sairaanhoitajista oli vastannut kysymyksiin monipuolisesti. Ainoastaan yksi vastaajista ei ollut ymmärtänyt kaikkia kysymyksiä ja oli vastannut joihinkin pelkillä kysymysmerkeillä. Vastauksista saimme hyvää aineistoa tutkimukseemme ja sairaanhoitajan monipuolinen työnkuva Apteekin Terveyspisteessä tuli esille hyvin.

Tutkimuseetiikalla tarkoitetaan kaikkia tutkimukseen ja tieteeseen liittyviä eettisiä näkökulmia. Tieteellisen tutkimuksen tulokset voivat olla luotettavia ja tutkimus eettisesti hyväksyttävä vain, jos tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut

tutkimuseetiikkaan liittyen keskeisiä ohjeita, joita ammattikorkeakoulut ovat sitoutuneet noudattamaan. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 4–6.)

Tutkimustuloksissa kiinnitettiin huomiota avoimuuteen sekä vastuullisuuteen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012, s. 8). Tuloksissa esitettiin monia sairaanhoitajien suoria lainauksia, jotta lukija saa perusteita meidän tekemille johdopäätöksille. Reliabiliteetilla eli luotettavuudella tarkoitetaan tulosten tarkkuutta (Vilkka, 2015, s. 194).

5.3 Oma ammatillinen kasvu

Tämän opinnäytetyön tekeminen antoi meille paljon lisää uutta tietoa Apteekin Terveyspisteissä työskentelevien sairaanhoitajien työstä sekä työn vaatimuksista. Kiinnostus tulevaisuudessa työskennellä Apteekin Terveyspisteessä on entisestään kasvanut opinnäytetyöprosessin myötä.

Olemme oppineet opinnäytetyöprosessin eri vaiheet sekä ymmärtäneet niiden merkityksen. Aloitimme opinnäytetyöprosessin hyvissä ajoin, joten aikataulun kanssa ei tullut ongelmia. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessimme kesti yli vuoden ja ajoittain koimme haasteita työn etenemisen suhteen. Toisiimme olemme tutustuneet jo aikaisemmin opintojen aikana ja olemmekin tehneet monia töitä yhdessä. Toistemme työskentelytavat ovat siis tulleet tutuiksi jo aikaisemmin eikä niiden suhteen ilmennyt ongelmia nytkään.

Terveyspisteeseen liittyviä lähteitä oli melko haastava löytää eikä opinnäytetöitäkään aiheesta ollut ennestään saatavilla. Teoreettinen viitekehysemme kuitenkin pohjautui suurimmalta osin sairaanhoitajan osaamisvaatimuksiin, joista tietoa löytyi hyvin. Kun olimme saaneet opinnäytetyömme vastausten analyysia vaille valmiiksi, olikin aiheeseen liittyen julkaistu opinnäytetöitä syksyn 2019 aikana.

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme oppineet tiedonhakua luotettavista lähteistä sekä lähteiden kriittistä arviointia. Laadullisen tutkimuksen teko oli molemmille uutta ja jouduimme perehtymään kvalitatiiviseen tutkimusprosessiin

huolella. Haastavaa oli keksiä tutkimuskysymykset vastaamaan mahdollisimman hyvin opinnäytetyömme tavoitetta ja tarkoitusta. Tutkimuskysymysten hioutuessa muotoonsa, helpottui kyselylomakkeen kysymysten teko ja rajaus sellaisiksi, että saimme niistä hyvät ja kattavat vastaukset tutkimuskysymyksiimme.

Ammatillista kasvuamme sairaanhoitajiksi on tukenut sairaanhoitajan osaamisvaatimukseen tutustuminen opinnäytetyöprosessin aikana. Opinnäytetyön tekeminen opetti meille suunnitelman ja suunnitelmallisuuden tärkeyden. Hyvän suunnitelman pohjalta oli helppoa ja luontevaa lähteä kirjoittamaan itse opinnäytetyötä.

Apteekin Terveyspiste -konseptina on vielä melko tuntematon, ja uskommekin opinnäytetyömme lisäävän tietoisuutta Apteekin Terveyspisteessä työskentelevän sairaanhoitajan työnkuvasta sekä sen vaatimuksista.

LÄHTEET

- A 1129/2014. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. Saatavilla 1.9.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141129#Pidp446007424>
- A 564/1994. Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Saatavilla 20.2.2020 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940564>
- Aikopa (2017). Sairaanhoidajan työ muuttuu: arjen asiakastyö, case terveydenhuollon avovastaanottopalvelut. Saatavilla 18.2.2019 <https://www.aikopa.fi/blogs/Sairaanhoidajan-tyo-muuttuu-arjen-asiakastyo,-case-terveydenhuollon-avovastaanottopalvelut-/ok0mfe2c/4f2d90bd-d61c-4d08-969e-147712140b0d>
- Apteekkari (2018). Liedon apteekki avasi terveystieteen. Saatavilla 20.12.2018 <http://www.apteekkari.fi/uutiset/tag/liedon-apteekki-avasi-terveystieteen.html>
- Apteekkariliitto (i.a.). Apteekki & Sote. Saatavilla 17.12.2018 https://www.apteekkariliitto.fi/media/3-apteekkariliitto.fi/apteekkitieto/julkaisut/120934_apteekki_ja_sote.pdf, 6-16
- Asikainen, P., Nygren, P., & Nurminen, R. (2011). Erikoissairaanhoidon muutoshasteet ja keskeiset kehittämissuunnat. Teoksessa R. Nurminen (toim.), *Tulevaisuuden erityisosaaminen erikoissairaanhoidossa*. Saatavilla 30.8.2020 <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522162038.pdf>
- Asteljoki, S., & Kontio, E. (2007). *Yrittäjyyden edistäminen ammattikorkeakoulussa – esimerkkejä terveysalalta*. Turun ammattikorkeakoulu. Saatavilla 18.4.2020 <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789525596861.pdf>
- Diak (2010). Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Saatavilla 27.8.2019 https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2017/12/Diak_Kohti_tutkivaa_ammattikaytanta_opas.pdf
- Diak (i.a.). Opiskelijan polku. Opinnäytetyö. Saatavilla 23.7.2019 <https://www.diak.fi/opinnaytetyo/>

- Eriksson, E. Korhonen, T. Merasto, M., & Moisio, E-L. (2015). *Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen. Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus- hanke*. Porvoo: Bookwell Oy. Saatavilla 6.9.2020
<https://www.epressi.com/media/userfiles/15014/1442254031/lop-puraportti-sairaanhoidajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>
- Fimea (2018a). Apteekki- ja sivuapteekkiluvat. Saatavilla 18.12.2018
https://www.fimea.fi/apteekki/apteekki-_ja_sivuaapteekkiluvat
- Fimea (2018b). Apteekit. Saatavilla 18.12.2018 <https://www.fimea.fi/apteekit>
- Hildén, R. (1999). *Sairaanhoidajan ammatillinen pätevyys ja ammatilliseen pätevyyteen vaikuttavat tekijät*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Vammalan Kirjapaino Oy.
- Hoiva & Terveys (2015). Terveystenhoitoa apteekista. Saatavilla 12.12.2018
<https://hoivajaterveys.fi/terveydenhoitoa-apteekista/>
- Hopia, H. Heinonen, J., & Liimatainen, L. (2012). Sairaanhoidajan eettinen osaaminen. Teoksessa I. Ranta (toim.), *Sairaanhoidajan eettiset pelisäännöt*. Hoitotyön vuosikirja 2012. Suomen sairaanhoitajaliitto. Helsinki: Fioca Oy.
- Hotus (2019). Miten voidaan edistää potilaan osallistumista hoitotyön vuoteenvierusraportointiin? Saatavilla 21.2.2020 <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/03/nayttovinkki3-2019.pdf>
- Jarvis, S. (2020). Potilaan osallistamisesta saadaan merkittäviä hoidollisia hyötyjä. Teoksessa S. Brinkmann, & S. Jarvis, *Hoitaja News*.
- Järvinen, M. (2014). Motivoiva haastattelu. Käypähoito-suositus. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Saatavilla 15.5.2020
<https://www.kaypahoito.fi/nix02109>
- Kamk (i.a.). Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta. Saatavilla 27.8.2019
<https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta>
- Kananen, J. (2014). Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä- Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print
- Kananen, J. (2017). Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy –Juvenes Print

- Katajamäki, E. (2012). Arvot moniammatilliseen toimintaan oppimisessa. Teoksessa I. Ranta (toim.), *Sairaanhoidajan eettiset pelisäännöt*. Hoitotyön vuosikirja 2012. Suomen sairaanhoitajaliitto. Helsinki: Fioca Oy.
- Koivisto, K. (2019). Ohjaus ja dialoginen vuorovaikutus hoitotyössä. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 65. Saatavilla 18.2.2020 <http://www.oamk.fi/epooki/2019/ohjaus-ja-dialoginen-vuorovaikutus-hoitotyossa/>
- Kotila, J. Axelin, A. Fagerström, L. Flinkman, M. Heikkinen, K. Jokiniemi, K. Korhonen, A. Meretoja, R., & Suutarla, A. (i.a.). Sairaanhoidajien uudet työnkuvat–laatua tulevaisuuden sote-palveluihin. Saatavilla 28.8.2019 <https://sairanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2020/01/Laajavastuinen-sairanhoitaja-muuttaa-sote-palveluita.pdf>
- KYS. (2018). Sairaanhoidajan ja terveydenhoitajan ammatillinen osaaminen. Saatavilla 21.10.2019 <http://publish.psshp.fi/kokous/2018308710-9-4.PDF>
- Kääriäinen, M., & Kyngäs, H. (2014). Ohjaus – tuttu, mutta epäselvä käsite. Saatavilla 21.10.2019 <https://sairanhoitajat.fi/artikkeli/ohjaus-tuttu-mutta-epaselva-kasite/>
- L 1227/2016. Tartuntatautilaki. Saatavilla 20.12.2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161227>
- L 152/1990. Laki yksityisestä terveydenhuollosta. Saatavilla 20.12.2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900152>
- L 559/1994. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Saatavilla 7.11.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559#L3P18>
- L 585/1986. Potilasvahinkolaki. Saatavilla 20.12.2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860585>
- L 763/1994. Terveysturvallisuuslaki. Saatavilla 20.12.2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763>
- L 785/1992. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. Saatavilla 20.12.2018 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
- Lankila, T., Kotavaara, O., Antikainen, H., Hakkarainen, T., & Rusanen, J. (2016). Sosiaali- ja terveystalouden kehityskuva 2025 –

- Paikkatieto- ja saavutettavuusperusteinen tarkastelu. Oulun yliopisto. Saatavilla 14.12.2018 https://media.sitra.fi/julkaisut/Muut/Sosiaali_ ja_ terveyspalveluverkon_ kehityskuva_2025.pdf
- Lauri, S. (2007). *Hoitotyön ydinosaaminen ja oppiminen*. (1. p.). WSOY Oppimateriaalit Oy
- Lehtinen, A. (2014). *Sairaanhoitajayrittäjien kokemukset hoivayrittäjänä tarvittavista valmiuksista*. [Pro Gradu–tutkielma, Tampereen yliopisto]. Saatavilla 20.4.2020 <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/95806/GRADU-1403603154.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Leino-Kilpi, H. (2010). Hoitotyön etiikan perusta. Teoksessa A. Leino-Kilpi & M. Välimäki (toim.), *Etiikka hoitotyössä*. (5.–6. p.) WSOYpro Oy.
- Lipponen, K. (2014). Potilasohjauksen toimintaedellytykset. Oulun yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta. Saatavilla 24.9.2019 <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526203720.pdf>
- Omahoidon ohjaus pitkäaikaissairauksien avohoidossa: Sairaanhoitajavetoisten menetelmien vaikuttavuus (2017). Hoitotyön suositus. Hoitotyön tutkimussäätiön asettama työryhmä. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö, 2017. Saatavilla 15.4.2020 <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/03/nayttovinkki-2017-5.pdf>
- Rahikainen, L. (2019). *Sairaanhoitaja apteekissa*. [Opinnäytetyö, Laurea ammattikorkeakoulu]. Saatavilla 28.8.2020 <https://www.theseus.fi/handle/10024/208734>
- Reinikainen, L. (2015). Asiakkaiden maksuhalukkuus apteekkien yhteydessä toimivien terveystaluyritysten tarjoamista sairaanhoitajan palveluista, 6. Projektityö, Itä-Suomen yliopisto. Saatavilla 20.12.2018 https://www.uef.fi/documents/10975/191435/Leena-Reinikainen_2015.pdf/a625c99e-b335-480e-9a14-51b3042cc8dd
- Ritala, M. & Hirvonen, M. (2016). Sosiaali- ja terveysministeriö. Lausunto esityksestä laiksi lääkelain muuttamisesta, 2. Saatavilla 18.12.2018 https://www.apteekkariliitto.fi/media/3-apteekkariliitto.fi/liitto/lausunnot/1009_090916_suomen-apteekkariliiton-lausunto-laakelain-muuttamisesta_laakelaki-lausunto-060916.pdf

- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. Saatavilla 15.4.2020 <http://fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>.
- Sairaanhoitajan eettiset ohjeet (i.a.). Saatavilla 15.5.2020 <https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2020/01/Sairaanhoitajien-eettiset-ohjeet.pdf>
- Sairaanhoitajat. Sairaanhoitajan ammatinharjoittamisoikeus (i.a.). Saatavilla 10.4.2020 <https://sairaanhoitajat.fi/ammatti-ja-osaaminen/sairaanhoitajan-ammatinharjoittamisoikeus/#>
- Savonia-ammattikorkeakoulu (2019). *Yleissairaanhoitajan (180 op) osaamisvaatimukset ja sisällöt*. Blogit Savonia. [blogi]. Saatavilla 4.11.2019 <https://blogi.savonia.fi/ylesharviointi/2019/01/31/yleissairaanhoitajan-180-op-osaamisvaatimuslauseet-ja-sisallot-julkaistu/>
- Silius, K. (2005). Sisällönanalyysi. Saatavilla 13.4.2020 <https://docplayer.fi/6061488-Sisallonanalyysi-sisalto.html>
- Sinijärvi, T. (2016). Verkkokyselyn kysymystyytit vertailussa: avoin, suljettu vai molemmat? Saatavilla 10.4.2020 <https://www.quest-back.com/fi/blogi/verkkokyselyn-kysymystyytit-vertailussa-avoin-suljettu-vai-molemmat/>
- Sormunen, T. (2014). ePressi. Kuopio Innovation: Apteekin Terveyspiste tuo peruspalvelut lähiapteekkiin. Saatavilla 17.12.2018 <https://www.epressi.com/tiedotteet/terveys/kuopio-innovation-apteekin-terveyspiste-tuo-peruspalvelut-lahiapteekkiin.html>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2006). Terveyden edistämisen laatusuositus. Yliopistopaino, Helsinki. Saatavilla 15.5.2020 Saatavilla 15.5.2020 https://stm.fi/documents/1271139/1359643/terveydenlaatusuositus_1.pdf/adcbaf5-7cad-4e36-86bc-77fac9769466/terveydenlaatusuositus_1.pdf.pdf/terveydenlaatusuositus_1.pdf

- Sosiaali- ja terveysministeriö. (2012). Koulutuksella osaamista asiakaskeksiin ja moniammatillisiin palveluihin. Ehdotukset hoitotyön toimintaohjelman pohjalta. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012:7. Saatavilla 1.9.2020 <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/71627/URN%3aNBN%3afi-fe201504224497.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2017). Miten lääkäri, hoitaja ja potilas voivat edistää potilasturvallisuutta. Saatavilla 18.2.2020 https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/miten-laakari-hoitaja-ja-potilas-voivat-edistaa-potilasturvallisuutta
- Sosiaali- ja terveysministeriö (i.a.). Terveysten edistäminen. Saatavilla 25.1.2019 <https://stm.fi/terveyden-edistaminen>
- Suikkala, A. Miettinen, M. Holopainen, A. Montin, L., & Laaksonen, K. (2004). *Sairaanhoitajan kliininen urakehitys. Ura- ja kehityssuunnitelman malli ja menetelmät*. Suomen sairaanhoitajaliitto Ry. Sipoo: Kaaripiste Oy.
- Suomen Apteekkariliitto (2014). Apteekin Terveyspiste -ohjekirja
- Suomen apteekkariliitto (i.a.). Uusi apteekki on enemmän, ei vähemmän. Saatavilla 21.5.2020 https://www.apteekkariliitto.fi/media/3-apteekkariliitto.fi/uusiapteekki/uusi_apteekki_julkaisu_sec.pdf
- Taanila, A. (2007). Laadullisen aineiston analyysi. Saatavilla 27.8.2019 <https://docplayer.fi/423803-Laadullisen-aineiston-analyysi.html>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (2019). Potilasturvallisuus. Saatavilla 18.2.2020 <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/palvelujen-tuottaminen/potilasturvallisuus>
- Tevere (i.a.). Aktivoivien kysymysten käyttö. Saatavilla 10.4.2020 <https://tevere.fi/metelmat/aktivoivien-kysymysten-kaytto/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Saatavilla 13.4.2020 <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789520400118>

- Tuorila, H. (2018). Terveyspalvelujen markkinoinnin sääntelykehikko ja sote-uudistuksen markkinointiin kohdistamat haasteet. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 1/2018. Saatavilla 3.9.2020
<https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2018/kkv-selvityksia-1-2018-terveyspalvelujen-markkinointi.pdf>
- Turpeinen, R. & Virtanen, S. (2017). *Apteekkitoiminta ja Apteekin Terveyspisteiden edellytykset lain näkökulmasta*. [Opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu]. Saatavilla 19.12.2018
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135614/Turpeinen_Rita_Virtanen_Suvi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Saatavilla 27.8.2019
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Valtakunnallinen terveydenhuolloneettinen neuvottelukunta (2001). Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla 28.8.2019
<https://etene.fi/documents/1429646/1559098/ETENE-julkaisu+1+Terveydenhuollon+yhteinen+arvopohja%2C+yhteiset+tavoitteet+ja+periaatteet.pdf/4de20e99-c65a-4002-9e98-79a4941b4468>
- Valvira (2019). Terveydenhuollon valvonta. Saatavilla 15.5.2020
<https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/valvonta>
- Webropol (i.a.). *Webropol online-kyselytutkimustyökalu – Kerää vastauksia, joilla on merkitystä*. Saatavilla 27.8.2019 <https://webropol.fi/tuotteemme/>
- Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Virtuaaliyliopisto (i.a.). Kyselevät tutkimustavat. Taideteollinen korkeakoulu. Saatavilla 15.5.2020 http://www2.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede/html_files/1364_empiir.html#kysely

LIITE 1 KYSELYLOMAKE

1. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt sairaanhoitajana hoitoalalla?
2. Mitkä ovat aikaisemmat hoitoalan työpaikkasi?
3. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt sairaanhoitajana nykyisessä työpaikassasi Apteekin Terveyspisteessä?
4. Valitse mielestäsi neljä merkittävintä sairaanhoitajan osaamisvaatimusta, jotka korostuvat työskennellessäsi Apteekin Terveyspisteessä.
 - 4.1. Ammatillisuus ja eettisyys
 - 4.2. Asiakaslähtöisyys
 - 4.3. Kommunikointi ja moniammatillisuus
 - 4.4. Terveyden edistäminen
 - 4.5. Johtaminen ja työntekijyysosaaminen
 - 4.6. Informaatioteknologia ja kirjaaminen
 - 4.7. Ohjaus- ja opetusosaaminen sekä omahoidon tukeminen
 - 4.8. Kliininen hoitotyö
 - 4.9. Näyttöön perustuva toiminta, tutkimustiedon hyödyntäminen ja päätöksenteko
 - 4.10. Yrittäjäyys ja kehittäminen
 - 4.11. Laadun varmistus
 - 4.12. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä.
 - 4.13. Potilas- ja asiakasturvallisuus
 - 4.14. Joku muu, mikä: _____
5. Miten toteutat potilasohjausta omassa työssäsi apteekissa?
6. Miten toteutat asiakkaan terveyden edistämistä työskennellessäsi apteekissa?
7. Mitä palveluita asiakkaat käyttävät eniten?
8. Kuvaile työnkuvaasi sairaanhoitajana apteekissa.
9. Millaisia myönteisiä asioita näet siinä, että olet ainoana sairaanhoitajana apteekissa?
10. Millaisia haasteita näet siinä, että olet ainoana sairaanhoitajana apteekissa?
11. Mihin asioihin pystyt vaikuttamaan työyhteisössäsi ainoana sairaanhoitajana?
12. Miten kehität omaa ammatillista osaamistasi sairaanhoitajana?
13. Millaisia kehittämistarpeita sinulla on liittyen työhösi apteekissa?

LIITE 2 SAIRAANHOITAJAN OSAAMISVAATIMUKSET

1. Ammatillisuus ja eettisyys
2. Asiakaslähtöisyys
3. Kommunikointi ja moniammatillisuus
4. Terveiden edistäminen
5. Johtaminen ja työntekijäosaaminen
6. Informaatioteknologia ja kirjaaminen
7. Ohjaus- ja opetusosaaminen sekä omahoidon tukeminen
8. Kliininen hoitotyö
9. Näyttöön perustuva toiminta, tutkimustiedon hyödyntäminen ja päätöksenteko
10. Yrittäjäyys ja kehittäminen
11. Laadun varmistus
12. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä
13. Potilas- ja asiakasturvallisuus

(Savonia-ammattikorkeakoulu, 2019).

LIITE 3 TAULUKOT

TAULUKKO 1 Sairaanhoidajalta vaadittava osaaminen

ESIMERKKEJÄ ALKUPERÄISISTÄ ILMAUKSISTA	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
"Työni koostuu itse vastaanottoiminnan lisäksi markkinoinnista, kampanjoiden kehittämisestä, tulosseurannasta sekä myymälätyöstä."	MARKKINOINTI JA PALVELUI- DEN KEHITTÄ- MINEN	YRITTÄJYYS JA KEHITTÄMI- NEN	VAADITTAVA OSAAMINEN
"Pitää yrittää keksiä tapoja markkinoida palveluita paremmin, jotta saisi työn kannattavammaksi."			
"Olen hyvin motivoitunut Terveyspisteen kehittämiseen ja saan parhaan palkinnon, kun näen sen kasvavan ja kukoistavan."			
"Vastuullani on kokonaisuudessaan Terveyspisteen toiminnan pyörittäminen."	VASTUUNTUN- TOISUUS		
"Vastaan täysin vastaanoton toiminnasta."			
"Päivitän AVI:n vaatimia liitetiedostoja ja Terveyspisteen toimintaohjeita..."	HALLINNOI- SET TEHTÄ- VÄT		
"Teen apteekin puolella myös hallinnollista työtä mm. työvuoro- ja lomasuunnitelmat."			
"Joskus tulee asiakkaita, joita ei voi auttaa Terveyspisteessä, mutta tällöin ammattitaitoa on osata ohjata asiakas oikean henkilön vastaanotolle."	SOSIAALI- JA TERVEYDEN- HUOLLON PAL- VELUJÄRJES- TELMÄN TUN- TEMUS		
"Pitää tuntea terveydenhuollon osa-alueet, jotta pystyy tarvittaessa ohjaamaan oikeaan paikkaan."			

"Asiakkailla on hyvin matala kynnys tulla apteekkiin kysymään neuvoa terveyteen liittyen..."	PALVELUIDEN SAATAVUUS	ASIAKASLÄH- TÖISYYS	VAADITTAVA OSAAMINEN
"Minulle voi varata ajan tai tulla suoraan."	AMMATILLINEN JA HOIDOLLINEN VUOROVAIKU- TUS		
"Jaan tietoa suullisesti ja esitteitä/tiedotteita jakamalla tai vastaanotollani kuunnellen ja näyttäen."	HOIDON JATKU- VUUS		
"Vastaanotollani kuuntelen ja palvelen asiakkaita..."	TERVEYSVAL- MENNUS		
"...tiedät kaikki potilaat/asiakkaat, mitä heille on tehty tai sovittu, koska ei ole muita sairaanhoitajia, jotka ottaisivat asiakkaita vastaan."	OHJAUS- JA OPE- TUSOSAAMINEN	TERVEYDEN EDISTÄMI- NEN	
"Teen työssäni myös elintapavalmennusta. Myös sairaanhoidollisilla käynneillä keskustellaan oman terveyden edistämiseen liittyvistä asi- oista "	SAIRAANHOIDOL- LISET TOIMENPI- TEET	KLIININEN HOITOTYÖ	
"Valmennuksia sovitaan tarpeen mukaan riip- puen siitä, onko kyse ryhmä- vai yksilövalmen- nuksesta."	LÄÄKEHOITO		
"Jos asiakas tulee mittaukseen apteekin puolella tai Terveyspisteessä, ohjaan tilanteen mukaan esim. kolesterolia alentavaan ruokavalioon, sydän-terveyttä edistäviin elintapoihin tai diabeeti- kolle sopivaan elintapaan."	RAVITSEMUS- JA HOITOSUOSITUK- SIENTEN SOVELTA- MINEN KANSAN- SAIRAUKSIEN EHKÄISYSSÄ JA HOIDOSSA.		
"Ohjaan potilaita henkilökohtaisesti opastamalla esim. haavahoidossa..."			
"...pienet toimenpiteet, kuten korvahuuhtelu, om- peleiden poisto, haavahoito jne."			
"...vierimittauksia, kuten hemoglobiini, verenso- kerä..."			
"...meillä on dosettijakoasiakkaita, joille jaamme kertakäyttödoseetteihin lääkkeitä..."			
"...lääkeinjektioita annan paljon."			
"Kartoitetaan asiakkaan rokotus- ja sairaushisto- riaa sekä elintapoja. Kannustan elintapamuutok- siin ja neuvon ravinto-, liikunta- ja uniasioissa. Veriarvoja ja kehonkoostumusta voidaan myös seurata."			
"...annan heille neuvoa terveellisistä elämänta- voista."			

TAULUKKO 2 Sairaanhoidajan kokemukset työstä

ESIMERKKEJÄ ALKUPERÄISISTÄ ILMAUKSISTA	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
"Ainoana sairaanhoitajana pääsen tuomaan jotakin ainutlaatuista lisähyötyä apteekille."	ARVOSTUS	ASiantuntijana toimiminen	SAIRAANHOITAJAN KOKEMUKSET TYÖSTÄ
"Mielipiteeni kuullaan ja se otetaan huomioon."			
"Sairaanhoidajan ammattitaitoa on tarvittu monissa asiakastilanteissa..."	SAIRAANHOITAJAN AMMATTITAITO	ASiantuntijana toimiminen	
"Pystyn jakamaan ammattitaitoani farmaseutiselle henkilöstölle ja vaikuttamaan apteekin valikoimiin..."			
"Vastuullista ja omatoimista työtä..."	VASTUULLISUUS	ITSENÄINEN TYÖSKENTELY	
"Vastuullisuus ja eettisyys ovat suuressa roolissa."			
"Päätöksenteko yksin ei aina ole helppoa..."	PÄÄTÖKSENTEKO	ITSENÄINEN TYÖSKENTELY	
"Päätökset joudun tekemään yksin."			
"Joskus vastaanotolle saattaa tulla asiakas, jonka ohjauksessa kaipaisin toista mielipidettä."	KOLLEGAN PUUTE	ITSENÄINEN TYÖSKENTELY	
"Kollegiaalinen konsultointi on hankalampaa..."			
"Työ on hyvin monipuolista ja vaihtelevaa. Välillä on kova kiire, välillä aivan kuollutta."	VAIhtelevuus	MONIPUOLISUUS	
"Työn tekemisen näkökulma vaihtelee koko ajan..."			
"Teen itsenäisesti sairaanhoitajan- ja jalkojenhoitotyötä..."	TOISEN AMMATIN HYÖDYNTÄMINEN	MONIPUOLISUUS	
"Meillä on myös hoitola apteekissa, jossa teen kasvohoitoja..."			
"Lisäksi teen kaikkia apteekin teknisen työntekijän toimenkuvaan kuuluvia töitä."	TEKNISEN TYÖNTEKIJÄN TEHTÄVÄT	MONIPUOLISUUS	
"Rahastan asiakkaita kassalla ja välillä hyllytän tavaroita."			

TAULUKKO 3 Sairaanhoidajan ammatillisen osaamisen kehittäminen

ESIMERKKEJÄ ALKUPERÄISISTÄ ILMAUKSISTA	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
"Käyn myös terveysasemalla oppimassa heidän hoitopolkuja esim. haava- ja flunssapotilaalle..."	NEUVOJEN KYSYMINEN	MONIAMMATILINEN YHTEISTYÖ	AMMATILLISEN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN
"Meillä on onneksi lupa konsultoida kunnan terveysaseman konsultoivaa hoitajaa..."			
"Käyn koulutuksissa kuten Farmasia päivät, Oriolan haavaforum, Valtakunnallinen diabetespäivä..."	TÄYDENNYSKOULUTUS	JATKUVA OPPIMINEN	
"Koulutuksissa käyn joka vuosi monta kertaa. esim. rokotus-, haavanhoito-, ihonhoito- ja tuotekoulutukset."			
"...opin paljon muilta ammattiryhmiltä."	OPPIMINEN		
"Suoritan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen linjalla"			
"lukemalla terveystietoa, THL sivuja ja julkaisuja"	NÄYTTÖÖN PERUSTUVA TOIMINTA	TIETOJEN JA TAITOJEN YLLÄPITO	
"Tietotaitoa ja ammatillisuutta täytyy ylläpitää koko ajan..."			

LIITE 4 SAATEKIRJE

22.5.2019

Hei!

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Diakonia-ammattikorkeakoulusta, Porin kampukselta. Teemme tutkimuksellista opinnäytetyötä sairaanhoitajan työstä Apteekin Terveyspisteessä.

Useimmiten sairaanhoitaja on alansa ainoa edustaja apteekissa, joten Terveyspisteessä sairaanhoitajan työ on itsenäistä ja vastuullista. Laadullinen tutkimuksemme pyrkii selvittämään, minkälaista osaamista sairaanhoitajat tarvitsevat työssään Apteekin Terveyspisteessä. Tavoitteenamme on kuvata sairaanhoitajan monipuolista työnkuvaa Apteekin Terveyspisteessä. Kysely toteutetaan Webropol-verkkokyselynä. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja tapahtuu anonymisti. Tutkimusaineisto kerätään opinnäytetyötä varten ja aineisto hävitetään tarkoituksenmukaisesti työn valmistumisen jälkeen.

Tämän viestin tarkoituksena on selvittää, kuinka moni Terveyspisteen sairaanhoitajista olisi halukas osallistumaan tutkimukseen. Heille lähetämme syksymmällä tarkemmat tiedot sekä linkin kyselyyn. Tietenkin toivomme monen sairaanhoitajan osallistuvan, jotta tutkimuksesta tulisi mahdollisimman laadukas.

Vastaattehan ystävällisesti viestiin, aiotteko osallistua, jotta tiedämme olla teihin yhteydessä syksymmällä.

Mahdollisiin kysymyksiin vastaamme mielellämme!

Hyvää kesää!

Ystävällisin terveisin

Mira Ojala

mira.ojala@student.diak.fi

Petra Kataja

petra.kataja@student.diak.fi